

språkdushtandem kielisuihkutandem

**INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN
VARHAISKASVATUKSESSA**

Katri Hansell, Johanna Still,
Johanna Forsberg, Josefin Jacobson,
Tiina Kallio, Susanna Purtola,
Riitta Ruokoja, Helena Skog &
Sandra Bäck

**GUIDE FÖR LÄRARE
OPETTAJAN OPAS**

Språkdushtandem inom småbarnspedagogiken

Guide för lärare

Kielisuihkutandem varhaiskasvatuksessa

Opettajan opas

Katri Hansell, Johanna Still, Johanna Forsberg,
Josefin Jacobson, Tiina Kallio, Susanna Purtola,
Riitta Ruokoja, Helena Skog & Sandra Bäck

Ett stort tack till våra finansiärer Svenska kulturfonden, Harry Schaumans stiftelse, Aktiastiftelsen i Vasa och Högskestiftelsen.

Aktiastiftelsen
i Vasa

Samarbete mellan Åbo Akademi och Vasa stad.

Utgivare: Åbo Akademi, författarna
Layout och ombrytning: Sandra Bäck
Bild- och materialreferenser i slutet av guiden.

ISBN 978-952-12-4116-1 (online)

© Åbo Akademi, författarna
Vasa 2022

Esipuhe – förord

Tervetuloa tutustumaan kielisuihkutandemiin kielirajat ylittävän yhteistyön muotona varhaiskasvatuksessa! Tämä opas on suunnattu varhaiskasvatuksen henkilökunnalle ja muille aiheesta kiinnostuneille suomen- ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa. Opas perustuu kokemuksiimme tandemyhteistyön kehittämisestä 4–5-vuotiaiden lasten ryhmissä suomen- ja ruotsinkielisten lapsiryhmien välillä. Kehittämistyötä on tehty yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien sekä alan tutkijoiden välillä hankkeessa Alla språk med! Kaikki kielet mukaan! (2018–2022). Hanke on osa Svenska kulturfondenin Hallå!-ohjelmaa ja toteutettu yhteistyössä Åbo Akademin kasvatustieteiden ja hyvinvointialojen tiedekunnan ja Vaasan kaupungin välillä.

I de första tre kapitlen beskrivs språkduschtandem som arbetssätt mot bakgrund av tidigare kunskap om tandempedagogik och Grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018). Därefter beskrivs hur vi inom projektet byggt upp tandemsamarbetet i praktiken samt olika tillämpningsmöjligheter för olika kontexter, exempelvis för tvåspråkiga, samlokaliserade och närliggande svensk- och finskspråkiga daghem. Efter detta ges konkreta exempel på aktiviteter och arbetssätt inom olika teman, avsedda att fungera som modell och inspiration för nya tandempedagogers egna tillämpningar. Dessa aktiviteter har kategoriserats utgående från trygghet där fokus är att skapa en trygg miljö för språköverskridande samarbete och för att bekanta sig med det andra inhemska språket och den andra språkgruppen. Aktiviteterna har också kategoriserats utgående från teman som vi byggt tandemsamarbetet kring och även språk som fokuserar mer explicit på det andra inhemska språket och att lära sig det. Avslutningsvis diskuteras lösningar på olika utmaningar som man kan möta i språköverskridande samarbete.

Tässä oppaassa esitelty tandemyhteistyö on tarkoitettu soveltumaan osaksi varhaiskasvatuksen normaalia toimintaa, kunkin yksikön olemassa olevissa tiloissa ja ilman suuria panostuksia uusiin materiaaleihin. Tavoitteena on antaa käsitys kielisuihkutandemin perusteista, joita jokainen yksikkö voi muokata omaan toimintaan sopivaksi, esimerkiksi tapaamispaikan tai tapaamisten tiheyden mukaan. On kuitenkin tärkeää muistaa aina rakentaa yhteistyö vastavuoroiseksi ja lasten välisiä aitoja kohtaamisia tukevaksi.

Vi hoppas att läsarna och barngrupperna har nytta och glädje av denna guide i byggande av språköverskridande samarbete som inkluderar alla barn oavsett språklig bakgrund.

Vasa i juni 2021

Författarna

Johanna Forsberg, Josefin Jacobson, Tiina Kallio, Susanna Purtola, Riitta Ruokoja och Helena Skog (Vasa stad).

Katri Hansell, Johanna Still och Sandra Bäck (Åbo Akademi).

Innehåll

1. Mitä on kielisuihkutandem	3
2. Målgruppen för språkdushtandem.....	10
3. Pedagogernas roll inom språkdushtandem.....	13
4. Tandemyhteistyön suunnittelu	16
5. Lasten yhteistyön ja tutustumisen tukeminen	21
6. Lärmiljöer	24
7. Aktiviteter som fokuserar på trygghet	29
7.1. Tandemsången.....	35
7.2. Namnlekar	35
7.3. Tutustuminen ja rutiinit.....	36
7.4. Ryhmäyttäminen: Keksikää ryhmälle nimi	37
7.5. Elekieltä, kuvia ja lauluja.....	38
7.6. Bekanta lekar	39
8. Teemojen ja aihepiirien valinta	41
8.1. Tema enligt årstiden.....	42
8.2. Teemana värit	43
8.3. Teemana eri ruokalajeja	45
8.4. Liikunta kielen oppimisen tukena	46
8.5. Teemana aistit	49
8.6. Teemana lelut	51
9. Kieleen keskittyviä aktiviteetteja	53
9.1. Toistuvat rutiinit, fraasit ja laulut ovat hyviä keinoja kielen harjoittamiseen....	53
9.2. Pelit	54
9.3. Materiaaleja	56
10. Utmaningar och lösningar – tankar inför fortsatt arbete.....	57

Mitä on kielisuihkutandem

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) painotetaan näkemystä lapsesta aktiivisena toimijana sekä muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa tapahtuvan **vuorovaikutuksen ja yhteistyön merkitystä lasten kasvuun, kehitykselle ja oppimiselle**. Tässä taustalla voidaan siis nähdä **sosiokonstruktivistinen oppimisnäkemys**, jonka mukaan sosiaalinen toiminta ja vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa luovat mahdollisuuksia oppimiseen. Tandemoppiminen perustuu samaan näkemykseen: siinä kieli- ja kulttuuritietoisuutta sekä toista kieltä opitaan vastavuoroisessa yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa toisen kieliryhmän kanssa. Tässä opettajan oppaassa esitellään kielisuihkutandemiksi kutsuttu malli tandemyhteistyön soveltamiseen varhaiskasvatuksessa 4–5-vuotiaille.

Kielisuihkutandemissa yhdistyy kaksi kieleen tutustumisen ja kielenoppimisen mallia: tandemoppiminen ja kielisuihku. Toiminta rakentuu **kielirajat ylittävälle yhteistyölle** suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja ryhmien välillä. Suomen kaksikielisyys luo hyvät edellytykset kahden kansalliskielen puhujien välille, erityisesti kaksikielisillä alueilla. Koulutusjärjestelmämme rakentuu samoille periaatteille ja noudattaa samoja ohjausdokumentteja, kuten varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, toiminnan kielestä riippumatta, ja perusopetuksessa molemmat kieliryhmät opiskelevat toista kotimaista kieltä. Kuitenkin käytännössä yhteistyö päiväkotien ja koulujen välillä on yleensä melko vähäistä ja satunnaista silloinkin, kun ne sijaitsevat lähellä toisiaan tai jopa saman katon alla. Kielisuihkutandemissa tavoitteena on ylittää nämä näkymättömät kielirajat jo varhaisessa vaiheessa, tutustua toiseen kieleen, sen puhujiin ja heidän kulttuuriinsa. Kielisuihkutandem ei siis ole sidoksissa toiseen kotimaiseen kieleen oppiaineena vaan se voidaan aloittaa jo varhaiskasvatuksessa **kielirikasteisen varhaiskasvatuksen** muotona. Pääasiallisena tavoitteena ei olekaan varsinaisesti kielenoppiminen vaan **kielitietoisuus, toisiinsa tutustuminen**

ja asennekasvatus. Näiden kautta tavoitteena on tukea kieliryhmien välisiä kontakteja sekä lisätä kiinnostusta toista kotimaista kieltä ja myös sen myöhempiä opintoja kohtaan.

Tandemoppinen

Tandemoppimisessa erikieliset ihmiset oppivat toistensa kieliä **vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa**. Tavoitteena on luoda tilanteita, joissa kieliryhmät kohtaavat toisensa yhdenvertaisina yhteistyökumppaneina ja oppivat tasapuolisesti toistensa kieliä. Käytännössä kieliä pyritään käyttämään vuorotellen, ja osallistujat toimivat näin vuorotellen oppivina osapuolina ja kielimalleina omassa kielessään. Tandemin peruserätyytenä on vastavuoroisuuden lisäksi **itseohjattu oppiminen autenttisisa kielenkäyttötilanteissa**. Itseohjattu oppiminen ei kuitenkaan pienten lasten kanssa tarkoita itsenäistä työskentelyä, vaan nuorempien osallistujien kanssa tavoitteena on tandemin kautta harjoitella myös itse **pohtimaan ja havainnoimaan oppimistaan**. Lasten kanssa voi esimerkiksi miettiä, miten kieltä voi huomaamattaankin oppia tehdessään ryhmätyötä toista kieltä puhuvien kanssa, tai miten heiltä voi pyytää ja saada apua kielen ymmärtämisessä ja tuottamisessa. Omien vahvuuksien tunnistaminen ja oppimisen havainnointi kuuluvat myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laaja-alaisen osaamisen osa-alueeseen *Ajattelu ja oppimaan oppiminen*, ja nämä taidot luovat pohjaa näkemykselle itsestä oppijana ja tätä kautta elinikäiselle oppimiselle.

Autenttisuudella tarkoitetaan tilanteita, joissa osallistujilla on aito tarve ja halu viestiä toistensa kanssa, esimerkiksi pelatessaan ikäryhmälle mielekäästä peliä tai tehdessään yhteistä askarteluprojektia. Kun lapset saavat tilaisuuden tutustua samanikäisiin toisen kieliryhmän edustajiin, luo se **aitoja kohtaamisia** toisen kielen ja kulttuurin kanssa. Nämä kohtaamiset toivottavasti luovat pohjaa paitsi tuleville kieliopinnoille, myös kieliryhmien väliselle yhteistyölle myös vapaa-ajalla ja tukevat erityisesti laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta *Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu*. Ensimmäinen askel voi olla jo se, että samalla alueella asuvat erikieliset lapset uskaltavat leikkiään yhdessä tai edes tervehtimään toisiaan kohdatessaan vapaa-ajalla leikkipuistoissa, harrastuksissa tms.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa painotetaan **kielitietoisuutta**, johon sisältyy ymmärrys kielen keskeisestä merkityksestä kehityksessä, oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa, eri kielten arvostus ja myönteinen asenne eri kieliä ja kieliryhmiä kohtaan. Tandemyhteistyö erikielisten ryhmien välillä luo erinomaisen lähtökohdan kieli- ja kulttuuritietoisuuden, vuorovaikutuksen ja ilmaisun tukemiselle. Tavoitteena on pitkäkestoinen yhteistyö, joka antaa

myönteisiä kokemuksia ja **madaltaa kynnystä kieliryhmien väliselle yhteistyölle**. Kielitietoisuuden lisääntyminen tandemissa ei rajoitu vain toiseen kotimaiseen kieleen, vaan kielimallina toimiminen omassa kielessä antaa myös **uuden näkökulman omaan äidinkieleen ja kulttuuriin**, mikä vahvistaa omaa kulttuuri-identiteettiä. Tämä taastukee paitsi oman äidinkielen, myös muiden kielten oppimista. Monikielisille lapsille, joilla varhaiskasvatuksen kieli ei ole äidinkieli, tarjoaa tandem tavan tutustua yhteiskuntamme kaksikielisyyteen, ja kielitietoinen työskentely tukee paitsi toisen kotimaisen kielen myös varhaiskasvatuksen kielen oppimista. Lisäksi kielirajat ylittävä yhteistyö on omiaan lisäämään kiinnostusta muihinkin kieliin ja kieltenoppimiseen, mikä voi tuoda luontevasti näkyviksi myös monikielisten oppilaiden omia kieliä sekä antaa kuvan **monikielisyydestä yleisenä ilmiönä**, mitä se maailman mittakaavassa onkin.

Tandem + kielisuihku = kielisuihkutandem

Perinteisesti tandemoppimista on sovellettu aikuisille tai vähintäänkin teini-ikäisille opiskelijoille, joilla on jo hallussaan opittavan kielen perusteet ja vahvempi kyky oman oppimisen suunnitteluun ja ohjaukseen. Niinpä tandem onkin rakentunut kielten vuorottaiselle käytölle ja melko itsenäiselle parityöskentelylle. Tämä työtapaa ei ole suoraan sovellettavissa varhaiskasvatukseen. Lapsilta, jotka eivät osaa edes opittavan kielen alkeita, ei voi heti vaatia sen aktiivista käyttöä. Pienillä lapsilla ei myöskään ole samanlaisia kielellisiä, kognitiivisia tai sosiaalisia valmiuksia itsenäiseen parityöskentelyyn toisen kieliryhmän edustajan kanssa kuin vanhemmilla oppijoilla. Lapsille tandemiin onkin yhdistetty ajatus kielisuihkutuksesta. **Kielisuihkutuksessa kielen alkeita opitaan toiminnallisesti ja leikkillisesti** käsitellen oppilaita kiinnostavia aiheita laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihku ei siis ole varsinaista kieltenopetusta, vaan kielisuihkutusta voidaan toteuttaa osana eheytettyä pedagogista toimintaa, jossa yhdistyy useita oppimisen alueita. Kun tämä yhdistetään tandemiin, saadaan kielisuihkutandem, jossa **toistuvien rajattujen yhteistyöhetkien** kautta ja **yhdessä leikkien, laulaen, liikkuen ja toimien opitaan toista kotimaista kieltä, toisen kieliryhmän kulttuuria ja tutustutaan toisiinsa**. Kielisuihkutandemin voidaan siis katsoa olevan **yksi kielirikasteisen varhaiskasvatuksen** (ks. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, luku 4.6) muoto, jossa toista kieltä tuodaan suunnitellusti ja säännöllisesti mukaan toimintaan sitä äidinkielenään puhuvien tandemkumppaneiden avulla.

Käytännössä kielisuihkutandem toteutetaan **kielellisesti sekoitetuissa ryhmissä**, joita voi muodostaa eri tavoin. Yksi tapa on, että sekä suomen- että ruotsinkieliset lapsiryhmät jaetaan puoliksi, ja näistä puolikkaista muodostetaan kaksi uutta tandemryhmää, joissa on puolet kummankin kielisen ryhmän lapsia. Suomen-

ja ruotsinkielinen henkilökunta ohjaa kummankin tandemryhmän toimintaa vuorokerron. Tässä käsikirjassa kuvatussa mallissa vajaan tunnin pituisia tandemtapauksia on ollut kerran viikossa. Lasten näkökulmasta joka toinen viikko tandemtuokio on siis ollut toisella kotimaisella kielellä, joka toinen viikko omalla varhaiskasvatuksen kielellä. Henkilökunta käyttää koko ajan omaa työkieltään, ja lasten näkökulmasta kieli siis vaihtuu aikuisen mukana. Tandemissa kuitenkin lapsiltakin vaaditaan joustavia kieltenvaihtoja tandemtoveriensa kanssa, joten aikuisetkin voivat toimia mallina sujuvissa kielenvaihdoissa ja toiminnallisessa monikielisyydessä ja satunnaisesti käyttää toistakin kieltä, jos se on tarpeen esimerkiksi lasten turvallisuudentunteen tai ohjeistuksen ymmärtämisen vuoksi.

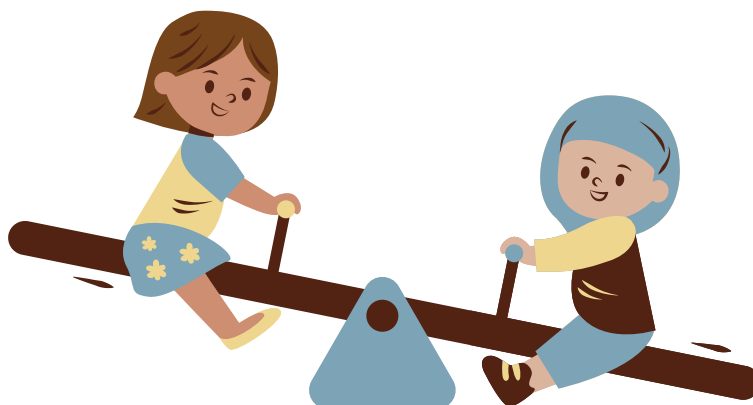
Toinen tapa muodostaa tandemryhmä on sekoittaa kaksi erikielistä ryhmää yhdeksi kielellisesti sekoitetuksi tandemryhmäksi, jota suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen henkilökunta ohjaa yhdessä. Tällöinkin on tärkeää, että kieliä käytetään systemaattisesti, esimerkiksi niin, että joka toisella tapaamisella päävastuu on suomenkielisellä ja joka toisella kerralla ruotsinkielisellä henkilökunnalla. Molemmista ryhmistä on kuitenkin tässä tapauksessa aina mukana tuttu aikuinen, joka tuntee oman ryhmänsä lapset ja ymmärtää heitä ja voi tarvittaessa sujuvasti vaihtaa kieltä. Näin lapset saavat aikuisilta myös mallin siihen, kuinka kieliryhmien välinen yhteistyö toimii käytännössä. Aikuisten onkin syytä miettiä tarkkaan, minkälaisen kielellisen mallin antavat. Jos molemmat puhuvat aina vain omaa kieltään, voiko lastenkaan olettaa uskaltautuvan kokeilemaan toisen kielen tuottamista? On hyvä, jos aikuiset voivat lähteä mukaan kielellä leikittelyyn ja uuden oppimiseen, myös yhdessä lasten kanssa ja lapsilta oppien.

Tavoitteina turvallisuudentunne, vuorovaikutus ja eheyttävä opetus

Kielisuihikutandemissa toiminta on varsinkin aluksi ohjattua, mutta lähtökohtana on lapsille ajankohtaiset ja mielenkiintoiset aktiviteetit. Varhaiskasvatuksen henkilökunta kuitenkin ohjaa työskentelyä ja tarjoaa varsinkin alussa tärkeän kielimallin, jonka johdolla yhdessä opetellaan yhteistyön kannalta keskeisiä kielen elementtejä, esimerkiksi kuinka kertoa oma nimi tai pyytää apua, jos ei ymmärrä. Yhteistyö suunnitellaan säännölliseksi ja pitkäkestoiseksi, jolloin ajan kuluessa lapset voivat ottaa yhä aktiivisemmän roolin tandemtuokioissa. Muista tandemmuodoista poiketen kielisuihikutandem ei perustu yhtä vahvasti parityöskentelyyn vaan voi pohjautua myös **pienryhmille**, joissa on 4–5 lasta, puolet kummastakin kieliryhmästä. Näin lapsilla on tukenaan ja turvanaan tuttu kaveri omasta ryhmästä, jolla on sama varhaiskasvatuksen kieli kuin itsellä. Kielisuihikutandemissa erittäin tärkeässä asemassa onkin **turvallisuudentunne**

luominen: aluksi jo toisen kieliryhmän tapaaminen ja samassa tilassa oleminen voi jännittää kovastikin. Yhteistyön alussa keskitytäänkin turvallisuudentunteen vahvistamiselle tutustumalla toisen kieliryhmän aikuisiin ja lapsiin. Kun lapset tuntevat olonsa turvallisiksi, uskaltavat he pikkuhiljaa **vuorovaikutukseen** toistensa kanssa. Pikkuhiljaa edetään tutustumisesta monipuolisempiin vuorovaikutustilanteisiin ottamalla ryhmätyöskentelyyn tuttuja, ikäryhmälle sopivia **teemoja ja aihealueita**.

Lapsi oppii parhaiten olosuhteissa, joissa hän tuntee olonsa turvallisiksi ja voi keskittyä havainnoimaan ja omaksumaan uutta sekä uskaltautua kokeilemaan uusia asioita, vaikkei olisikaan varma onnistumisesta. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet ja **turvallinen, yrittäminen ja erehdykset salliva ilmapiiri** ovat siis erittäin tärkeitä niin oppimisprosessin kuin motivaationkin kannalta. Mitä nuoremista oppijoista on kyse, sitä enemmän turvallisuudentunteeseen pitäisi panostaa. Uskallusta kokeilla ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa luo edellytykset vuorovaikutukselle tandemkumppanien kesken ja sitä kautta yhteiselle oppimiselle. Kieltä opitaan käyttämällä sitä, joten uskallus kielenkäyttöön alusta asti on myös tehokkaan oppimisprosessin edellytys.

Varhaiskasvatuksessa kielisuihkutandemissa ei aseteta varsinaisia kielellisiä tavoitteita, vaan **tavoitteena** on nimenomaan **uskallus osallistua vuorovaikutukseen ja toimia yhdessä**. Vuorovaikutus tarjoaa luonnollisia tilanteita kuulla ja havainnoida toista kieltä konkreettisissa tilanteissa, jotka tukevat kohdekielen ymmärtämistä ja pikkuhiljaa myös tuottamista. Kielen tuottamista on hyvä harjoitella aluksi myös yhteisestä ryhmässä, aikuisen johdolla. Tukena voidaan käyttää **lauluja, loruja ja leikkejä**, joille varhaiskasvatus muutenkin pitkälle rakentuu. Monimuotoinen ymmärryksen tukeminen eri keinoin edistää laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin kuuluvaa monilukutaitoa. Esimerkiksi lauluissa tuttu melodia ja tarina voivat auttaa omaksumaan tekstin toisella kielellä.

Niin lauluissa ja loruissa kuin muutenkin ymmärtämisen tukena voidaan käyttää myös esimerkiksi kuvia tai tukiviittomia, jos viittomat ovat molempien kieliryhmien lapsille tuttuja jo entuudestaan. Aikuisen johdolla kannattaa harjoitella myös sellaisia **avainsanoja ja -fraaseja, jotka tukevat kontaktin luomista toiseen kieliryhmään**: kuinka tervehditään, esittäydytään, pyydetään apua/selvennystä tai kutsutaan joku mukaan yhteiseen leikkiin. Näitä voidaan harjoitella niin omassa ryhmässä ennen tandemtapaamisia kuin yhteisten tandemtuokioiden aikana. Lasten kanssa kannattaa keskustella etukäteen myös siitä, kuinka he voivat toimia **kielimalleina omassa äidinkieleessään** ja auttaa tandemtovereitaan ymmärtämään sitä.

Eheytetty varhaiskasvatus sopii erinomaisesti kielisuihkutandemiin, jolloin Kielirikasteisessa varhaiskasvatuksessa osia eri oppimisalueisiin liittyvistä sisällöistä käydään läpi myös muulla kuin omalla opetuskielellä. Näin voi tehdä myös kielisuihkutandemissa. Tandemkielellä läpikäytäviksi aiheiksi kannattaa valita etenkin jo **omalla kielellä tuttuja** sisältöjä. Jos sekä kieli että aihealue ovat uusia, voi niiden sisäistäminen olla kognitiivisesti liian vaikeaa. Kun aktiviteetti on jo tuttua, esimerkiksi tuttu peli tai laululeikki, vapautuu resursseja sen sisäistämiseen tai toteuttamiseen uudella kielellä. Kun toiminta on myös kyseisissä aktiviteeteissa omaa varhaiskasvatuksen kieltään käyttäville lapsille tuttua, on heidänkin helpompi tukea tandemtovereitaan aktiviteetin toteuttamisessa esimerkiksi näyttämällä heille mallia. Tandemtuokiota rakennetaan siis yhteiselle toiminnalle. Tandemtoimintaan voi sisällyttää eri oppimisalueita. **Kielten rikas maailma** on luonnollisestikin koko ajan vahvasti läsnä kielirajat ylittävässä, kielirikasteisessa toiminnassa. Yhteinen tekeminen, esim. askartelu, musiikki, sekä liikunnalliset pelit ja leikit luovat luontevat raamit yhdessä tekemiselle ja vuorovaikutukselle ja **ilmaisun monien muotojen** esille tuomiseen sekä **kasvamiseen, liikkumiseen ja kehittymiseen**. Omaan ja maamme kaksikieliseen kulttuuriperintöön tutustuminen, mikä on luonteva osa kielisuihkutandemia, ja se tukee oppimisalueista niin ilmaisun monia muotoja kuin myös oppimisaluetta *Minä ja meidän yhteisömme*. Oppimisalueeseen *Tutkin ja toimin ympäristössäni* kuuluva yhteinen asioiden tutkiminen ja esimerkiksi matemaattisten taitojen harjoittelu sopivat hyvin kielirajat ylittävän yhteistyön pohjaksi asioiden ja esineiden muotojen, määrien ja järjestelemisen kautta, vaikka kielitaito toisessa kotimaisessa kielessä olisikin rajallinen. Tandemtuokioihin voi myös hyvin sisällyttää vaikkapa ympäristökasvatusta tutustumalla yhdessä lähiympäristöön ja sen kasveihin ja eläimiin tai vaikkapa liikennekasvatukseen liittyviin aiheisiin.

Lisälukemista tandemista suomalaisessa (koulu)kontekstissa:

I artikeln diskuterar vi klasstandem som modell för språkundervisning i relation till grunderna för läroplanen.

Hansell, K. & Pörn, M. (2016). [*Klasstandem som modell för språkundervisning*](#). I: A. Westerholm & G. Oker-Blom (red.) Språk i rörelse – skolspråk, flerspråkighet och lärande. Guider och handböcker 2016:4, ss. 146–165. Utbildningsstyrelsen.

Tässä artikkelissa tarkastelemme luokkatandemia opetussuunnitelman perusteiden näkökulmasta.

Karjalainen, K. & Pörn, M. (2015). [*Luokkatandem kielenopetuksen mallina*](#). Teoksessa A-K. Mustaparta (toim.) 2015. Kieli koulun ytimessä – näkökulmia kielikasvatukseen. Oppaat ja käsikirjat 2015:15, ss. 101–109. Opetushallitus.

Tandemkäsikirjassa kuvataan luokkatandemia kielenopetuksen mallina ja sen käytännön soveltamista opetustyöhön. Kirjassa annetaan konkreettisia neuvoja ja ideoita tandemkurssien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin sekä ehdotuksia luokkatandemiin sopiviksi tehtäviksi ja aktiviteeteiksi.

Tandemhandboken beskriver klasstandem som undervisningsmodell och visar hur klasstandem kan tillämpas i språkundervisningen i praktiken. I boken ges konkreta råd och idéer för hur lärare kan planera, genomföra och utvärdera en tandemkurs samt förslag på lämpliga uppgifter och aktiviteter som kan användas i tandemundervisning.

Löf, Å., Koskinen, H., Pörn, M., Hansell, K. & Korhonen, A., Engberg, C. (2016). [*Klasstandem – En resa över språkgränsen. Luokkatandem – matka yli kielirajan*](#). Åbo Akademi. Dokumentation från fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, 7/2016.

På webbsidan beskrivs eklasstandem som modell för språkundervisning, ges praktisk handledning, beskrivs fungerande undervisningspraxis samt ges exempel på uppgiftstyper och digitala verktyg som kan användas i eklasstandem.

Verkkosivustolla kuvataan eluokkatandemia kielenopetuksen mallina, annetaan käytännön ohjeita ja kuvataan toimivia opetuskäytäntöjä sekä annetaan esimerkkejä eluokkatandemiin sopivista tehtävätyypeistä ja digitaalisista työkaluista.

Åbo Akademi (2018). [*Eklasstandem lärarhandledning. Eklasstandem opettajan opas*](#).

Målgruppen för språkduschtandem

Eftersom språkduschtandem som modell bygger på **språköverskridande samarbete** mellan svensk- och finskspråkiga daghem eller avdelningar är målgruppen för tandemverksamheten alla 4–5-åriga barn i småbarnspedagogiken. Modellen är riktad lite äldre barn i småbarnspedagogiken eftersom språkduschtandem bygger på ömsesidigt samarbete och således behöver barnen vara på en sådan utvecklingsnivå socialt och kognitivt att de kan samarbeta med varandra.

Även betoningen i tandem traditionellt varit på samarbete mellan personer som har varandras målspråk som modersmål, innebär en tillämpning av tandem i dagens värld och inom småbarnspedagogiken att man mer omfattande **inkluderar barn med olika språkliga bakgrund**. Även om det finländska utbildningssystemet bygger på två parallella språkliga spår, en med finska och en med svenska som verksamhetsspråk, är verkligheten i daghemmen idag i ökande grad flerspråkig och mångkulturell. På den svenskspråkiga sidan finns en stor grupp barn med tvåspråkig bakgrund (svenska-finska) och i ökande grad barn med även andra språk och kulturer hemifrån. På den finskspråkiga sidan finns det en ännu större andel flerspråkiga och mångkulturella barn, och i mindre grad också tvåspråkiga svenska-finska barn. Förutom de språk som barnen lär sig hemma har många av dem kontakt med olika språk via kompisar, släktingar, hobbyer och media. Verkligheten är således flerspråkig och det är till den verkligheten all verksamhet ska anpassas, så också språkduschtandem. Huvudsaken är att planera verksamheten så att **alla kan delta och gynnas av samarbetet, även om på något olika sätt**.

Tandem har tidigare främst tillämpats som modell för språkstudier för äldre deltagare (vuxna eller tonåringar) som redan kan grunderna i varandras språk. Därmed har de kunnat dels diskutera på de två språken turvis på ett annat sätt än

nybörjare, dels arbeta mer självständigt än småbarn. Tillämpningen av tandem för småbarnspedagogiken innebär därmed att **arbetssätten behöver anpassas till barnens språkliga, kognitiva och sociala utvecklingsnivå**. Språkduschtandem är således inte en modell för språkundervisning utan en modell för **språkberikande småbarnspedagogik**, ett sätt att introducera barnen till ett nytt språk genom att språket används i verksamheten.

Enligt tandemprinciperna (se kapitel 1) är betoningen i språkduschtandem på ömsesidighet, dvs. att båda språken ses som lika viktiga, vilket utgör en jämställd grund för samarbetet. Viktigare än språkliga mål är **språkmedvetenhet och attitydfostran** som utgör grunden för senare språkstudier och studiemotivation i den grundläggande utbildningen (se kapitel 1). Därför har man i den modell som beskrivs i denna lärarhandledning byggt upp tandemsamarbetet som **temabaserad verksamhet**. Modellen betonar **språk- och kulturmedvetenhet** samt stöder barnens mångsidiga kompetens, speciellt områdena *Förmåga att tänka och lära sig* och *Kulturell och kommunikativ kompetens* och genom teman och aktiviteter som man tar in i tandemverksamheten kan man också inkludera de andra kompetensområdena. Exempelvis aktiviteter som handlar om årstider och årstidsenliga klädesplagg kan kopplas till *Vardagskompetens*.

I språkduschtandem är alla deltagare dock inte nybörjare i det andra inhemska språket. På tvåspråkiga orter har en del barn kompisar från den andra språkgruppen, deltar i tvåspråkiga hobbyer osv. Dessa barn har ofta grundläggande färdigheter i det andra språket eller är åtminstone medvetna om dess existens. Därtill finns det, speciellt i den svenskspråkiga småbarnspedagogiken, en betydande barngrupp som kommer från tvåspråkiga hem och har således både svenska och finska som sina förstaspråk. Vissa kan t.o.m. vara starkare på finska än på verksamhetsspråket svenska. Meningen är att **även de tvåspråkiga barnen ska inkluderas i språkduschtandem**, där de kan både fungera som en resurs för andra barn och själva gynnas av tandemsamarbetet. Då det gäller det egna verksamhetsspråket kan de tvåspråkiga barnen fungera som modeller för sina finskspråkiga tandemkompisar precis på samma sätt som sina mer enspråkiga kompisar. Men därtill kan de tvåspråkiga också, vid behov, använda det andra inhemska språket som ett stödspråk ifall tandemkompisarna har svårt att följa med på aktiviteterna. På detta sätt kan de fungera som förmedlare mellan de två språkgrupperna, även om man inte ska betona denna roll alltför mycket. Under tandemträffarna på det andra språket kan de tvåspråkiga barnen med fördel erbjudas andra utmaningar eller spöras till mer krävande språkanvändning än de som är på nybörjarnivå. Aktiviteterna kan exempelvis utgå från en mer krävande nivå språkligt, eller de tvåspråkiga barnen kan förutom att lyssna på det andra språket även uppmanas använda det. På detta sätt får de tvåspråkiga barnen en ypperlig möjlighet att **utveckla sina båda språk** inom olika områden,

i interaktion med jämnåriga. Detta ger dem ett mervärde, speciellt om man inkluderar sådana teman och språkbruk som är typiskt för den småbarnspedagogiska verksamheten men inte nödvändigtvis lika aktuellt hemma.

I dagens daghem är även andra språk än svenska och finska representerade i de flesta barngrupper. De **flerspråkiga barnen** kan ha mycket olika kunskaper både i verksamhetsspråket och i sina andra språk. En del av dem har verksamhetsspråket som sitt ena förstaspråk och klarar sig således långt på samma villkor i språkduschtandem som de svensk- eller finskspråkiga kompisarna. Andra däremot kan vara på en relativt grundläggande nivå även i verksamhetsspråket. Med tanke på att **integrera alla barn i vårt tvåspråkiga samhälle** är det ändå viktigt att inte per automatik utesluta flerspråkiga barn från det språköverskridande samarbetet. Dessutom är de flerspråkiga barnen ofta vana vid att delta i verksamhet och aktiviteter där de inte förstår all språklig kommunikation och därmed kan anpassa sig snabbt även till tandemsamarbetet. Rollen som den som lär sig språket är således bekant för dem. Däremot kan det vara mer utmanande att fungera i rollen som en språkmodell i verksamhetsspråket om man inte behärskar det så bra. I helgrupps- och smågruppsaktiviteter är detta dock inget problem. Genom att planera grupperna med tanke på barnens språkliga bakgrund kan man organisera så att det **i alla smågrupper finns åtminstone ett barn som är relativt starkt i verksamhetsspråket**. På detta sätt kan det barnet fungera som språkmodell både för tandemkompisarna och för den flerspråkiga kompisen från egen grupp. Språkduschtandem kan således ge de flerspråkiga barnen möjlighet att förutom att bekanta sig i det andra inhemska språket även utvecklas i daghemmets verksamhetsspråk.

Pedagogernas roll inom språkdushtandem

Språkdushtandem bygger på **ömsesidigt** samarbete och lärande mellan barn från olika språkgrupper. Detta innebär att **barnen ska fungera som varandras främsta interaktionspartner och språkliga modeller**. Med tanke på barnens unga ålder är pedagogernas roll dock större än i tandemformerna för äldre deltagare. Speciellt i början av tandemsamarbetet behövs mer lärarledd verksamhet för att väcka barnens intresse för varandras språk och skapa kontakter mellan barnen. Målsättningen är att det med tiden blir mer och mer interaktion mellan barnen och för pedagogerna betonas **planering och dokumentation**. Samtidigt fungerar alla vuxna i gruppen naturligtvis som **språkliga modeller** i sitt eget verksamhetsspråk och också som modeller för språköverskridande samarbete och interaktion genom att i praktiken delta i interaktionen med både vuxna och barn från den andra språkgruppen.

Barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har, enligt *Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018*, rätt att få en **systematisk och målinriktad undervisning**. Detta innebär att verksamheten bygger på pedagogisk planering, där det också ingår att ta hänsyn till barnens intressen. I språkdushtandem är det viktigt att pedagogerna **väcker barns intresse och nyfikenhet** för att bekanta sig med det andra inhemska språket. Detta kan göras exempelvis genom brevkommunikation med den andra språkgruppen eller genom att använda sig av handdockor eller mjukisdjur som "talar" eller "vill lära sig" om det andra inhemska språket. Olika sorters material kan fungera som inspiration för att väcka barns intresse för att dela med sig av sina tankar och sin förståelse. Det är också önskvärt att pedagogerna regelbundet ändrar **lärmiljöerna** så att det **väcker barnens intresse och vilja att samarbeta** med den andra språkgruppen. Genom att exempelvis bygga upp en butikslek där barn från olika språkgrupper säljer och handlar varor tillsammans motiveras barnen att ta kontakt med varandra på ett naturligt sätt.

Pedagogernas uppgift är vidare att hjälpa barnen att rikta sin uppmärksamhet mot lärande som har anknytning till barnens erfarenhetsvärld, kulturella bakgrund och växande färdigheter.

Pedagogisk dokumentation ger pedagogerna inom språkduschtandem möjlighet att analysera sin verksamhet och fatta beslut om hur det pedagogiska arbetet ska **utvecklas** vidare. Pedagogerna ansvarar för vad som observeras och dokumenteras och hur denna dokumentation ska användas dels för att utmana barnen kognitivt, dels som grund för utveckling av den pedagogiska verksamheten. Pedagogisk dokumentation bör, enligt *Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018*, ses som en central arbetsmetod då pedagogerna planerar, genomför och utvecklar den småbarnspedagogiska verksamheten och den möjliggör också att barnen och vårdnadshavarna kan bli delaktiga i verksamheten. Tanken med språkduschtandem är att få barnen att **fundera och reflektera över sitt lärande i förhållande till ett nytt språk**. Genom pedagogisk dokumentation blir barnens **kunskaper och färdigheter, intressen och behov synliga** för pedagogerna men också för barnen själva. Det motiverar barnen i sitt lärande då de kan följa sin egen lärandeprocess, dvs. utvecklas i sin förmåga till **självstyrning** som är en av de grundläggande principerna i tandem.

Pedagogerna kan med fördel genom pedagogisk dokumentation, innan tandemverksamheten inleds, **dokumentera barnets tankar och förhållnings-sätt, deras intresse och språkförståelse** i förhållande till det andra inhemska språket. Den kunskap som får genom pedagogisk dokumentation ska fungera som underlag för exempelvis **smågruppsindelning** och i **utvecklingen av verksamheten och lärmiljöerna**. För att göra det möjligt för barnen att följa sin egen lärandeprocess ska pedagogerna **kontinuerligt dokumentera barnens tänkande och lärande** så att barnet kan följa sitt eget lärande inom språkduschtandemverksamheten.

Litteraturförslag för fortsatt läsning:

Essén, G., Björklund, E. & Olsborn Björby, L. (2015). *Pedagogisk dokumentation: utvecklas och lära tillsammans*. (1. uppl.). Natur & Kultur.

Lenz Taguchi, H. (2012). *Pedagogisk dokumentation som aktiv agent. Introduktion till intra-aktiv pedagogik*. 1. uppl. Gleerups utbildning.

Lindgren, A-L. (2020). *Etik, integritet och dokumentation i förskolan*. Gleerups.

Rintakorpi, K. (2016). *Documenting with early childhood education teachers: pedagogical documentation as a tool for developing early childhood pedagogy and practices*. Early Years, 36(4), 399–412. <https://doi.org/10.1080/09575146.2016.1145628>

Ahonen, L. (2018). *Vasun käyttöopas*. [Användningsguide inom småbarns-pedagogik] 3. painos [3. uppl.]. PS-Kustannus.

Alnervik, K. (2013). *"Men så kan man ju också tänka!" Pedagogisk dokumentation som förändringsverktyg i förskolan*. [Doktorsavhandling, Jönköpings universitet] Jönköpings universitet. <http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:659182/FULLTEXT01.pdf>

Tandemyhteistyön suunnittelu

Kielirajat ylittävällä yhteistyöllä kuten kielisuihkutandemilla pyritään tekemään varhaiskasvatuksessa lapsille eri kieliä tutuksi. Rikkaassa kieliympäristössä toimiminen vahvistaa lasten kielellistä identiteettiä sekä tukee lasten kielitietoisuuden kehittymistä. Tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto sekä tukea myönteistä asennetta eri kieliä kohtaan. Lapset oppivat toimimaan monikielisessä ympäristössä ja siitä tulee luonteva osa heidän arkeaan.

Toiminnan järjestämiseen vaikuttavat mm. lasten ikä ja henkilökunnan mahdollisuudet suunnitella yhteistyötä. Yksi vaihtoehto toteutukselle on, että osa ryhmästä, esimerkiksi ryhmän vanhimmat lapset, osallistuvat tandemtoimintaan sovittuna ajankohtana, esimerkiksi kerran viikossa aamupäivällä. Joissakin ryhmissä taas toimii se, että koko ryhmä osallistuu kielirajat ylittävään toimintaan. Tällöin ryhmät ovat suurempia, mutta toisaalta henkilökuntaakin on enemmän käytössä. Ryhmä koko on hyvä pitää sellaisena, että se on hallittavissa ja hyvin toimiva kokonaisuus.

Suunnittelu on toimivan tandemyhteistyön lähtökohta, ja siihen tarvitaan mieluiten yhteistä suunnitteluaikaa. Suunnittelu on hyvä tehdä joustavaksi. Suunnittelussa on hyvä pitää runkona yhteisiä tavoitteita sekä teemoja, jotka ovat samoja sekä suomenkielisillä että ruotsinkielisillä, niin lapset saavat toistona samat sisällöt usealla eri tavalla ja molemmilla kielillä. Vaikka teemat ja tavoitteet ovat molemmilla kieliryhmillä samat, toiminnan ei kuitenkaan tarvitse olla ihan samanlaista, sillä **erilaiset toiminnot pitävät lasten mielenkiintoyllä**. Esimerkiksi luonto ja lähiympäristö on teemana moninainen ja sitä voi hyödyntää monin eri tavoin. Sinne voi tehdä retkiä sekä sieltä voi kerätä materiaaleja, joista askarrella. Aina materiaaleja ei tarvitse tehdä itse, vaan voi käyttää valmiita materiaaleja soveltaen niitä tandemtoimintaan sopivalla tavalla.

Materiaaleja voi myös kierrättää tandemkumppaneiden välillä yli kielirajojen. Suunnitelmien pariin olisi hyvä palata usein, jotta toimintaa voidaan **reflektoida pedagogisen dokumentaation pohjalta**. On hyvä miettiä miten suunnitelmat ovat toimineet ja mitä kehitettävää löytyy. Kun tiimissä on monta ihmistä, syntyy useampia toteuttamiskelpoisia suunnitelmia. Haasteeksi voivat nousta työntekijöiden eri työajat ja se, ettei samasta ryhmästä voi olla yhtä aikaa monta henkilöä poissa suunnittelun vuoksi. Jos on haastavaa löytää yhteistä aikaa, voi yhteistyötä toteuttaa myös etänä esimerkiksi Teamsin, sähköpostin tai muun viestintäkanavan avulla.

Ryhmäjako on tärkeää tehdä niin että ryhmien lapset voivat tukea toisiaan uskaltautumaan yhteistyöhön myös toisen kieliryhmän lasten kanssa. Esimerkiksi kaksikieliset lapset voivat auttaa yksikielisiä lapsia ymmärtämään tilanteita paremmin, toimia ”tulkkina” sekä suomen- että ruotsinkielisille lapsille. Lasten kemia on myös syytä ottaa huomioon, jos mahdollista. Kaikki lapset eivät sovi esimerkiksi vierekkäin istumaan, jos tarkoituksena on keskittyä yhteiseen tekemiseen koko ryhmän kesken.

Tämä opas toimii tukena suunnittelussa ja antaa **esimerkkejä toiminnoista ja materiaaleista**. Tarkoituksena on, että tämän oppaan pohjalta voivat kaikki lähteä toteuttamaan toimintaa omalla tyylillään. Edempänä annetut esimerkit eivät siis ole sitovia vaan antavat ideoita ja lähtökohtia omalle ryhmälle sovelletun toiminnan suunnitteluun.

Tandemtuokioiden toteutus

Tandemtapaisille on hyvä olla suunniteltuna runko, joka perustuu opettajien **yhteissuunnitteluun**. Rungosta voi toki joustaa ryhmän tarpeiden tai lapsilta nousevien ideoiden mukaan. Tavoitteet pysyvät kuitenkin samoina. Koska **erikieliset tandemtapaisiset luovat yhteisen kokonaisuuden**, on suuremmista muutoksista suunnitelmassa syytä keskustella yhdessä. Kun molemmissa kieliryhmissä on samansuuntaiset teemat, lasten on helpompi osallistua toimintaan myös toisella kotimaisella kielellä. Samojen teemojen sisällyttäminen molemmilla kielillä tukee myös kielenoppimista esimerkiksi sanaston toistuessa useampaan kertaan molemmilla kielillä. Samoja sisältöjä ja toimintoja ja niihin liittyviä sanoja harjoitellaan siis sekä suomen että ruotsin kielellä. Sama teema ja toiminnot voi myös toimia eri tavoin eri ryhmissä, jolloin muilta kielisuihkutandemissa mukana olevilta opettajilta voi saada vinkkejä oman teeman muokkaamiseen ja jatkamiseen tai uuden teeman suunnitteluun. Lapsilta saatuja ideoita tai ajatuksiatoiminnan toteuttamiseksi voidaan käyttää apuna yhteistyön jatkon ja uusien aihealueiden suunnittelemisessa.

Tapaamisten toteutus lähtee **siirtymätilanteiden** sujuvasta läpiviennistä, esimerkiksi kuka/ketkä kuljettavat lapset toimintapaikalle (toisen kieliryhmän tiloihin, ulos jne.) ja päättyy siihen, että joku vie lapset takaisin omiin ryhmiinsä. Toiminnan ohjaajilla täytyy olla tiedossa, kuka pitää minkäkin tandemryhmän tuokion ja ketkä lapset siihen kuuluvat. Myös kaikkien toiminnassa käytettävien **materiaalien ja välineiden** esilläolo helpottaa toteutuksen sujuvuutta. Sisätiloissa materiaalit ovat lähellä ja helposti käytettävissä. Tandemtuokioilla on hyvä olla **selkeä rakenne**: alku, pienryhmä-/parityöskentelyvaihe sekä lopetus. Alla esimerkkirunko sisätiloissa järjestetystä tandemtuokiosta, jossa työskenneltiin talviteeman parissa.

Esimerkki tandemtuokiosta sisätiloissa:

1. Aloitus piirissä

- ♥ Alkulaulu.
- ♥ Minä olen _____, kuka sinä olet? TAI nimien läpikäyminen tavutaputtaen.
- ♥ Läsnaolijoiden laskeminen.
- ♥ Laulu: Pakkasaamuna paleltaa tukikuvien kanssa.
- ♥ Lasketaan sormet ja varpaat.
- ♥ Laulu: Rati-riti-ralla tukikuvien kanssa.
- ♥ Tulevan parityöskentelyn läpikäyminen kuvien sekä tavutaputusten avulla, esimerkiksi toiminnassa käytettävien sanojen kuvittaminen Papunetin kuvilla.
- ♥ Lasten jakaminen parityöskentelyyn/leikkiin.

2. Pienryhmä-/parityöskentely

- ♥ Lumiukkomuistipeli.
- ♥ Lapset pukevat Eetu-nukelle ulkovaatteet päälle.

3. Lopetus

- ♥ Loppupiiri huudahdus käsitysten.

Eetu-nukke.

Tavoitteet:

- ♥ Talvisanastoon tutustuminen.
- ♥ Harjoitellaan kehon osien nimeämistä (sormet, varpaat).
- ♥ Harjoitellaan vaatteiden nimeämistä: sukat, lakki, kaulahuivi, hanskat, kengät, takki, housut (tämä oli lasten mielestä kivaa).

Tandemtapaamisten lopuksi mietitään yhdessä piirissä, mitä olemme tällä kerralla tehneet ja oppineet. Kokoonntumisessa lapset voivat myös kertoa omia tunnelmiaan, miten toiminta on heidän mielestään sujunut ja oliko mieluisaa. Tämän voi tehdä esimerkiksi kahden taulukon avulla, joista toisessa on iloinen ja toisessa surullinen hymiö. Jos toiminta on ollut lasten mielestä mukavaa he laittavat oman merkkinsä (esimerkiksi magneetin, nappulan tms.) hymynaaman kohtaan. Jos toiminta ei ole ollut mieluisaa, merkki laitetaan surunaaman kohtaan. Tätä **palautetta** voidaan hyödyntää seuraavia tandemtuokioita suunniteltaessa. Lopuksi kokoonnutaan vielä yhteiseen piiriin ja tehdään yhteinen loppuhuuto merkiksi tandemtuokion päättymisestä.

Vieraat sisätilat voivat olla lapsille jännittäviä, jolloin he saattavat olla avoimempia ja helpommin lähestyttäviä ulkotiloissa. Ulkona voi järjestää tandemryhmät niin, että lapsen osallistuessa tandemtuokioon toisella kotimaisella kielellä, on oman ryhmän opettaja samaan aikaan pitämässä omaa tandemtuokiotaan näköetäisyydellä lapsesta. Tämä lisää lasten turvallisuudentunnetta. Päiväkodin piha on turvallisuuden takia hyvä paikka pitää tandemtuokioita. **Ulkotoiminnassa** on tärkeää käydä läpi lasten kanssa paikka, jossa oma tandemryhmä kulloinkin on sekä rajat, minne toiminnan aikana on sallittua mennä. Rajat voivat päiväkodin pihassa olla erilaiset kuin ulkoilu-aikaan, esimerkiksi tandemtoiminnassa käytetään pienempää alaa kuin yleensä ulkoilu-aikaan.

Ulkotiloissa on huomioitava myös erilaiset sääolosuhteet ja materiaalien säänkestävyys. Liikuntapainotteisuus, esimerkiksi suunnistus pareittain, toimii hyvin ulkotoiminnassa, kun taas kuvien käyttäminen on haastavampaa kylmillä ja märillä säillä hanskat kädessä. Luovat ratkaisut, esimerkiksi lähiympäristön luonnonmateriaalien käyttäminen ja nimeäminen toimivat hyvin ulkona, sillä niitä on helposti saatavilla. Ulkona voi esimerkiksi pelata, suunnistaa tandempareittain, harjoitella kädentaitoja tai suorittaa yhdessä tandemparin tai pienryhmän kanssa erilaisia luontoon liittyviä tehtäviä. Seuraavalla sivulla näet rakenne-ehdotuksen ulkotiloihin.

Rakenne-ehdotus ulkotiloihin:

1. Aloitus piirissä (molempien kieliryhmien kaikki lapset ja aikuiset).

- ♥ Molemmilla kielillä: Hyvää huomenta kaikki lapset, aikuiset, ja ystävät, tukiviittomien kanssa.
- ♥ Nimien läpikäyminen (tavutaputukset, pallon heitto toiselle, oma nimi ja liike).
- ♥ Pienryhmiin jakautuminen.

2. Tandemryhmissä työskentely

- ♥ Alkulaulu.
- ♥ Käydään yhdessä läpi tuleva toiminta ja toiminnassa käytettäviä välineitä käyttäen apuna kuvia (papunet).
- ♥ Yhteinen Kim-leikki. Kim-leikissä kivi, keppi, lehti yms. Peitetään peitolla ja aikuinen ottaa yhden niistä pois. Lapset yrittävät arvata, mikä tavara on otettu pois. Tässä toiminnassa voi käyttää tukena kuvia, joista lapset voivat näyttää, jos eivät osaa sanoja toiminnan kielellä.
- ♥ Jakaudutaan tässä vaiheessa pareihin siten, että parit ovat yli kielirajojen.

3. Parityöskentely

- ♥ Etsitään luonnonmateriaaleja ja nimetään niitä yhdessä parin kanssa sekä askarrellaan niistä (askartelun voi myös sisällyttää seuraavaan tandemtapauamiseen).
- ♥ Parityöskentelyn päätyttyä lapset voivat leikkiä yhdessä sekä pareittain että kaikki yhdessä.
- ♥ Lopuksi vielä kokoonnutaan yhteen ja huudetaan loppu-huudahdus toiminnan päättymisen merkiksi.

Se kapitel 7, [Aktiviteter som fokuserar på trygghet](#), för exempel på struktur för tandemstunden på svenska.

Lasten yhteistyön ja tutustumisen tukeminen

Varhaiskasvatuksessa kielisuihikutandemissa on tarkoitus tehdä tiivistä **yhteistyötä kahden erikielisen lapsiryhmän välillä**. Yhteistyötä tekevät niin suomen- ja ruotsinkielisten ryhmien henkilökunta kuin lapsetkin. Varhaiskasvatuksessa toimintaryhmät voivat muuttua kesken lukukauden, ja useasti lukuvuoden päädyttyä alkaa uusi lapsiryhmä. Muuttuvassa ryhmässä on erityisen tärkeää, että kahden eri kieliryhmän varhaiskasvatuksen **henkilökunnan yhteistyö** on mahdollisimman sujuvaa. Henkilökunnan yhteistyö ja kiinnostus tandemyhteistyöhön on myös toiminnan kehittämisen kannalta tärkeää. Vuosien saatossa alkaa kokemusta ja hyviä toimintamalleja kertyä ja toiminnasta tulee luonnollinen osa toimintakulttuuria.

Tandemtoimintaa voi toteuttaa erilaisissa varhaiskasvatuksen ympäristöissä. Jos kieliryhmät ovat saman katon alla, ovat henkilökunta ja lapset nähneet toisiaan mm. ulkoilussa ja talon yhteisissä tapahtumissa. Tämä helpottaa yhteistyön aloittamista, kun edes kasvot ovat jotenkuten tuttuja. Kieliryhmien toimiminen eri päiväkodeissa luo omat haasteensa etenkin siirtymien suhteen. Jos välimatka ei ole pitkä, voivat ryhmät kuitenkin tavata vuorotellen toistensa luona, tai esimerkiksi lähistöllä sijaitsevassa puistossa tms., johon molemmilla on sopiva matka. Joka tapauksessa opettajien yhteistyö ja yhteinen suunnittelu ovat erittäin tärkeitä (ks. luku 4).

Ryhmäjako

Yhteistyötä kieliryhmien välillä voi tehdä monella eri tapaa, lähtökohtana **kielellisesti sekoitetut ryhmät**. Yksi tapa on koota **kaksi rinnakkaista tandemryhmää**, A ja B, joissa molemmissa on puolet suomenkielisen ja puolet ruotsinkielisen päiväkodin/ryhmän lapsia. Tällaisessa ryhmäjaossa varhaiskasvatuksen opettajat (suomenkielinen ja ruotsinkielinen) ohjaavat vuorotellen ryhmiä A ja B. Opettajat ohjaavat näitä ryhmiä vuorotellen omalla työkielilläään, jolloin esim. ensimmäisellä viikolla ryhmällä A on ruotsinkielistä toimintaa ja ryhmällä B suomenkielistä ja vastaavasti seuraavalla viikolla päin vastoin. Haasteena tässä on se, että lapset tapaavat toisen kieliryhmän lapsia ja opettajaa suhteellisen harvoin, etenkin jos tandempäiville sattuu poissaoloja. Tällöin tutustumiseen menee enemmän aikaa ja on erityisen tärkeää panostaa turvallisuuden tunteen tukemiseen ryhmässä.

Toinen tapa on koota **yksi yhteinen ryhmä**, jossa on sekä suomenkielisiä että ruotsinkielisiä lapsia ja henkilökuntaa. Tällöin lapsiryhmällä on aina mukana tuttu ja turvallinen ryhmän aikuinen mukana toiminnassa ja kieliä voidaan käyttää enemmän limittäin. On kuitenkin hyvä suunnitella toiminta niin, että kaikki lapset ja aikuiset todella osallistuvat molemmilla kielillä (ks. luku 1). Muuten voi käydä niin, että lapset turvautuvat vain oman ryhmänsä aikuiseen ja ryhmätovereihin omalla kielellään, jolloin kieliryhmien välinen yhteistyö ei toteudu lasten tasolla.

Ryhmäjaosta riippumatta **ritiinit** ovat tärkeä osa turvallisuuden luomisesta: toiminta alkaa ja päättyy aina samalla tavalla esim. [alku- ja loppulaulu](#). Turvallisuutta luo myös lasten ja aikuisten nimien oppiminen, joten nimileikkejä on hyvä sisällyttää toimintaan etenkin alkuvaiheessa. Omalle tandemryhmälle on myös hyvä keksiä lasten kanssa yhdessä nimi, jolloin lapset tuntevat kuuluvansa samaan ryhmään. Lapsilähtöinen toiminta, josta lapset itse innostuvat ja ovat kiinnostuneita, luo yhteenkuuluvuuden ja turvallisuuden tunnetta. Tällöin lapsella on matalampi kynnyks osallistua ohjattuun toimintaan kielestä riippumatta. Toisen kieliryhmän lasten huomioiminen myös tandemuokioiden ulkopuolella, esimerkiksi tervehtien pihalla tai käytävillä kohdatessa vahvistaa myös yhteenkuuluvuuden tunnetta ja madaltaa lapsen kynnystä ottaa yhteyttä toisen kieliryhmän aikuiseen.

Miten tukea lasten välistä kontaktia ja vuorovaikutusta

On tärkeää **havainnoida lapsiryhmän vahvuuksia ja mielenkiinnon kohteita** (ks. luku 3) ja rakentaa toimintaa niiden ympärille. Jotkut lapset tykkäävät liikunnallisista toimintaleikeistä, kun taas toiset tykkäävät rauhallisemmista laululeikeistä tai käsillä tekemisestä. Tällöin on tärkeää saada toimintaan ainakin

joskus mukaan jokaisen lapsen yksilölliset mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet. **Etenkin alussa opettajien rooli** ryhmässä on merkittävä, ja iso osa toiminnasta tapahtuu koko ryhmän kesken. Esimerkiksi ohjatut ryhmäleikit ja -laulut toimivat molemmilla kielillä ja luovat pohjaa lasten väliselle vuorovaikutukselle. Kun lapset ovat ehtineet hieman tutustua toisiinsa, voidaan siirtyä **pienryhmätoimintaan**, jolloin esim. 4–5 lasta pelaa, askartelee tai ratkaisee mielenkiintoisia tehtäviä yhdessä toistensa kanssa. Näin tuetaan lasten tutustumista toisiinsa yksilötasolla, samalla kun kaikilla on mukanaan tuttu kaveri omasta kieliryhmästä. Lasten tutustuttua näin toisiinsa paremmin voidaan toimintaan ottaa mukaan myös **parityöskentelyä**, jolloin suomen- ja ruotsinkielinen lapsi toimivat yhdessä tandemparina. Pienryhmän tai parin voi mielellään säilyttää samana useamman tapaamisen ajan, jolloin lapsilla on aikaa rauhassa tutustua toisiinsa ja tutun kaverin kanssa yhteistyö lähtee helpommin käyntiin kielestä riippumatta. Parityöskentely voi olla esimerkiksi pelaamista, askartelua tai muuta työskentelyä. Osa ryhmästä voi leikkiä vapaammin samaan aikaan kun osa työskentelee pareittain. Näin opettajilla on enemmän aikaa ohjata ja tukea parityöskentelyä. Kun peli päättyy, tulevat leikkijät pelaamaan ja pelaajat leikkimään. Parityöskentely voi kestää esimerkiksi kymmenisen minuuttia. Erilaisia pelejä on esitelty [kieleen keskittyviä aktiviteetteja](#)-osiossa.

Myös **oppimisympäristöt** vaikuttavat kieliryhmien välisiin kontakteihin. Neutraalilla alueella toimiminen esimerkiksi päiväkodin ulkopuolella metsässä tai puistossa tuo lapsille enemmän yhteisleikkejä yli kielirajojen. Ulkona lapset jatkavat helposti isommissa ryhmissä leikkimistä yli kielirajojen esimerkiksi kivillä ja puissa kiipeilyä, seuraan johtajaa, hippaleikkejä tai majan rakentamista. Ohjatun, yhteisen toiminnan jälkeen lapset leikkivät luonnollisemmin enemmän yhteisleikkejä yli kielirajojen, kun ei olla tutussa turvallisessa ympäristössä tai ei ole tuttuja leikitavaroita tarjolla. Omissa tiloissa lapset hakeutuvat helposti tutun leikkikaverin kanssa leikkimään jo aikaisemmin aloitettua leikkiä, jolloin toisen ryhmän lapsen on vaikeampi päästä leikkeihin mukaan. Tällöin on hyvä käyttää pienryhmäjakoa ja ohjata lapsia leikkimään kielirajojen yli.

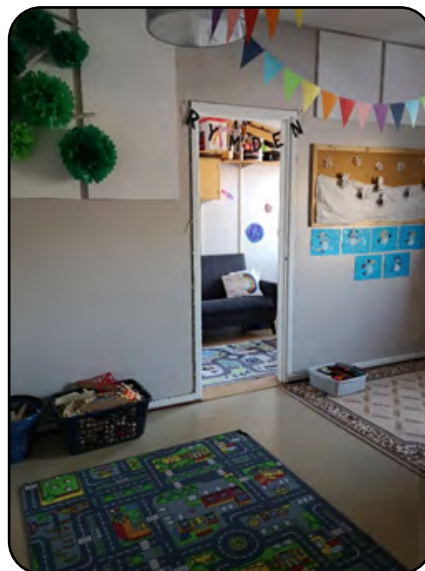
6 Lärmiljöer

Eftersom verksamheten och aktiviteterna ska kännas både bekanta och inspirerande för barnen så är det viktigt att använda sig av olika och varierande lärmiljöer. I det här kapitlet ger vi exempel på hur man kan använda olika lärmiljöer.

Inomhus

Det är bra att bygga upp verksamheten utifrån **återkommande aktiviteter** och med fördel kan barnen ha en egen förutbestämd sittplats i samlingssituationer ifall barnen upplever detta som ett tryggare alternativ än att sitta på olika platser varje gång. Genom att ha **bildstöd** uppsatt på väggen kan man tydliggöra och stöda barnens förståelse för temat eller aktiviteterna. Bilderna kan användas både i den ledda verksamheten och finnas tillgängliga för barnen i den fria leken.

För att skapa inspirerande lärmiljöer för barnen är det viktigt att utgå från **barnens intresseområden**. Eftersom barn ofta vill fortsätta med en tidigare påbörjad lek eller aktivitet så kan man med fördel erbjuda barnen möjligheter till fortsatt lek genom att bibehålla material och lärmiljö från föregående gång.

Även små utrymmen kan delas in med hjälp av mattor eller skärmar.

En lek miljö blir mera rolig och levande för barnen med lite rekvisita: här är en rymdhörna med planeter på väggarna och raketer som flyger i taket.

För att stöda barnen i att skapa nya kontakter och för att barnen ska våga närma sig barn i den andra språkgruppen behövs **en närvarande vuxen** som kan stöda, handleda och uppmuntra också i den fria leken. Den vuxna kan ge modeller och verktyg för att främja kommunikationen mellan barnen.

Spel, pyssel, lekar och sånger kan varieras och användas på många olika sätt och till exempel korten från ett memoryspel kan användas i olika sammanhang som sångstöd, i rörelselekar eller liknande. Rörelselekar och sånger är både omtyckta av barnen och tacksamma vid inläringen av ett annat språk. Ett ord är lättare att komma ihåg när man kopplar det till en rörelse.

När rutinerna känns bekanta och barnen känner varandra bättre kan man öppna upp för möjligheter att avsluta tandemstunden med fri lek så barnen får möjlighet att leka med den andra språkgruppens barn. Lärmiljön kan byggas upp så att den inspirerar barnen att ta kontakt med varandra över språkgränserna.

Utomhus

Utomhuspedagogik fungerar bra under tandemträffarna. **Att träffas utomhus kan vara mera neutralt** för barnen än att träffas på varandras avdelningar. Det kan vara bra att variera mellan att träffas inne och ute eftersom variationen av miljö kan möjliggöra att nya kontakter skapas. Det kan vara enklare att ordna gemensam verksamhet utomhus med alla barn, men det går också bra att jobba parvis eller i smågrupper så länge personalen räcker till och områdets gränser är tydliga. Det är bra att tänka på att ha en tydlig start och avslutning på verksamheten även utomhus, så att barnen vet vad som gäller och under vilken tid de förväntas delta i ledd verksamhet. Det är viktigt att planera in den fria leken även utomhus. Att träffas utomhus kan både innebära att träffas turvis på varandras gårdar eller på en gemensam gård eller att gå på gemensamma utflykter till skogen eller någon park. **Utnyttja den miljö ni har omkring er.**

Idéer på vad man kan göra utomhus med tandemgruppen:

- ♥ Skapande med naturmaterial.
- ♥ Gymnastik (fotboll, gymnastikbanor, följa John).
- ♥ Ledda lekar (bollen är hemma, tafatt-lekar, spegel, tjärpyts, kurragömma).
- ♥ Orientering.
- ♥ Kims lek (ta med en filt eller duk att sätta sakerna på och en för att dölja vad du tar bort).
- ♥ Matematik (samla 10 kottar, 5 pinnar och 3 stenar).
- ♥ Färger i naturen (leta efter olika färger i naturen, till exempel med hjälp av en färgkarta).
- ♥ Sånger, rörelsesånger eller musikstund utomhus, ("spegelmusik" – härma och spela likadant som ditt par).

Digitala verktyg

Digitala verktyg kan användas mångsidigt bland annat som hjälpmedel för att variera **aktiviteterna**, för att visualisera eller för att förstärka språket. Det finns olika appar och filmer som man kan ta upp med barnen för att bekanta sig med ett annat språk. Blir barnen intresserade av dessa appar kan de också hemma välja att använda sig av apparna. Digital kompetens är en viktig del av verksamheten i dagens samhälle, därför är det bra att ta in dem som stöd även i språkundervisningen.

Projektor

- ♥ Gemensam filmstund som avslutning på terminen. En finskspråkig och en svenskspråkig film.
- ♥ Skapa nya lekmiljöer genom att projicera en bild på väggen, till exempel en magisk skog eller snöstorm.

Papunet

- ♥ Bildbank med bilder som man kan printa ut och använda som stöd i sånger, sagor, samlingar, spel och lekar.

Pixabay

- ♥ Bilder som kan användas för att göra egna spel inom det tema man håller på med, till exempel memory, bingo, lotto, sångstöd, osv.

Polyglutt/Lukulumo

- ♥ Bra variation för att lyssna på sagor. Man kan lyssna på samma saga på olika språk. Barnen vet då vad sagan handlar om och kan relatera till händelserna samt känna igen ord som låter lika. Istället för att ledaren läser en bok så kan man lyssna tillsammans på sagan samtidigt som man tittar på och diskuterar bilderna på ipaden.

Fotografering/Videoinspelning

- ♥ Både fotografering och videoinspelningar kan användas för att dokumentera verksamheten. Barnen kan även själva få dokumentera sina framsteg eller vad de gör. De kan också användas för att skapa egna filmer som till exempel en teater med handdockor.
- ♥ Foto/video kan även användas vid orientering inomhus eller utomhus för att dokumentera uppgifterna eller som färdigt utprintade bilder för att visa uppgifterna. Skattjakt brukar vara roligt när barnen ska söka efter något (former, saker man har gömt, saker i en viss färg, etcetera) och dokumentera det de hittar.

Språkinlärningsappar

- ♥ Det finns många bra appar där barnen kan jobba tillsammans över språkgränserna, exempelvis *Moka mera lingua*. Sök i app-affären vilka språkinlärningsappar som är aktuella just nu!
- ♥ Även appar som inte är direkt inriktade till språkinläring kan användas i tandem, exempelvis *Pikku kakkonen* och *Bolibompa*. Då man engagerar sig i aktiviteterna på det andra inhemska språket med sin tandemkompis som stöd så lär man sig språk ändå.

QR-koder

- ♥ Går att använda på ett varierande sätt, till exempel för olika gymnastikrörelser eller för att öva på ord med hjälp av bilder. QR-orientering ger dig möjlighet att ha olika bilder eller uppgifter som ligger bakom koden som man öppnar tillsammans på ipaden.

Besök/Besökare

Det kan vara roligt för barnen att gå på museum, teater, konsert eller konstutställning. Det går också utmärkt att integrera besök av någon teatergrupp eller någon som leder gymnastik eller sångstunder i tandemverksamheten. Allt som kan göras i den egna verksamheten går att bygga vidare på i tandemverksamheten.

Aktiviteter som fokuserar på trygghet

Att få känna sig trygg är ett av människans grundbehov. Därför bör barnens behov av **trygghet** vara **i fokus** i planeringen av aktiviteter, särskilt i början av samarbetet. Redan innan verksamheten startar kan de vuxna beakta barnens behov av trygghet genom planering, förberedelse och genom att skapa en **positiv förväntan** hos barnen. Hur aktiviteter presenteras för barnen är minst lika viktigt som hur de genomförs. När barn känner sig trygga med den nya språkgruppen, med sina nya vänner, de nya vuxna och nya rutiner kan man gå vidare till mera avancerade uppgifter. Satsa på att **bygga relationer** till barnen och mellan barnen och lägg upp en **tydlig struktur** för hur er verksamhet kommer att se ut. När barnen väl blivit trygga med gruppen och verksamheten kan ni ge större utmaningar och satsa mera på språket.

- ♥ Stort fokus på trygghet, särskilt i början när ni bygger upp arbetet kring tydliga rutiner.
- ♥ Om barnen inte känner sig trygga kan vi inte heller förvänta oss att de ska vilja delta eller att de ska lära sig något.
- ♥ Satsa på att bygga relationer, det språkliga lärandet kommer sedan.

Tafatt-lekar kan hjälpa barnen att ta kontakt med varandra:

- ♥ **Banan-tafatt:** Om du blir fast sätter du upp armarna över huvudet med händerna ihop som en banan, för att bli räddad måste en kompis komma och "skala" bananen genom att sära på kompisens armar med sina armar.
- ♥ **Tekanna-tafatt:** När du blir fasttagen ställer du dig med ena handen i midjan som handtag och andra armen böjd uppåt som pipan. För att rädda måste du ta tag i kompisens midja och luta kompisens försiktigt åt sidan som att du håller upp te ur kannan.

Förberedelser

Att göra starten på den nya verksamheten rolig och fantasifull ger barnen motivation och väcker deras nyfikenhet för samarbetet. Om **barnen** ges möjlighet att vara **delaktiga i både planering och genomförande** av verksamheten så kommer de att bli mer intresserade. Barns intresse för samarbetet kan väckas, till exempel genom att de vuxna berättar om de nya kompisarna som de har hört att skulle vilja lära känna barnen. Dessa nya kompisar pratar ett annat språk men skulle gärna vilja lära sig barnens språk. Barnen uppmuntras att fundera över hur de kan hjälpa de nya kompisarna att lära sig sitt språk. Låt barnen kommunicera med varandra via brev, teckningar eller videomeddelanden före första träffen. Skapa förväntan och låt barnen veta vad verksamheten kommer att gå ut på.

Innan verksamheten inleds är det viktigt att inte bara förbereda barnen utan också **vårdnadshavarna**. Beskriv vad verksamheten kommer gå ut på, vad ert syfte är och hur långa stunder i veckan det rör sig om. På det sättet kan även vårdnadshavarna hjälpa till med att förbereda barnen och vara nyfikna tillsammans med dem. När verksamheten kommit igång är det bra att informera vårdnadshavarna om vad ni gör och informera dem om vad ni jobbar med just nu. Ju mer vi informerar och delger föräldrarna om verksamhetens innehåll, desto mer kan de också hemma diskutera med barnen och kanske lära sig tillsammans.

När verksamheten inleds kan det vara bra att sätta mera fokus och tid på tandemträffarna. Det kan vara bra att träffas varje dag under en veckas tid eller att boka gemensamma förmiddagar för att göra det möjligt för barnen och personalen att snabbare **bli bekanta med varandra**. I början kan det vara bra att fokusera på att bara göra roliga och lekfulla saker tillsammans som passar de aktuella barngrupperna såsom att leka lära-känna-varandra lekar och namnlekar. I början är det även viktigt att barnen får ha med sig en vuxen från den egna gruppen som stöd. Det är också viktigt att ha tydliga rutiner och ramar i verksamheten.

- ♥ Prata mycket om tandemverksamheten med barnen före verksamheten inleds.
- ♥ Gör starten rolig, fantasifull och något som barnen ser fram emot.
- ♥ Förbered även vårdnadshavarna.
- ♥ Träffas oftare i början och ha roligt tillsammans. Mera rutiner när barnen känner varandra bättre.

Bekanta – obekanta inslag

I tandemverksamheten kan man med fördel utgå ifrån material som är bekanta för barnen från förr. Genom till exempel bekanta sånger, figurer, lekar och aktiviteter kan man skapa trygghet och ge möjlighet till anknytning i ett annars nytt och obekant sammanhang. Det är bra att använda sig av **samma inledning och avslutning** på tandemträffen och att gärna göra likadant i alla grupper så att barnen vet vad som kommer att ske. Genom att använda samma material upprepade gånger på samma eller olika sätt kan barnen snabbt lära sig känna igen något och det kan göra att barnen känner sig trygga. Samma bilder kan användas som sångstöd eller i spel såsom bingo eller i andra aktiviteter. Variationen på material behöver inte vara stor och samma material kan användas på olika sätt, exempelvis en dubbel uppsättning stödbilder kan användas som memoryspel. Det är dock en balansgång mellan att hålla innehållet tillräckligt bekant för barnen för att det ska kännas tryggt att delta och samtidigt att hitta något som är tillräckligt nytt för att inspirera och motivera barnen. Samma aktivitet kan användas flera gånger och variation kan skapas med hjälp av olika material, eller tvärtom. Barnen kan också ges möjlighet rösta fram egna namn på smågrupperna för att öka **tillhörighetskänslan**.

- ♥ Trygga, bekanta sånger, lekar och aktiviteter.
- ♥ Samma inledning och avslutning på tandemträffen varje gång.
- ♥ Använd samma material eller aktivitet på olika sätt.
- ♥ Undvik att ha exakt samma aktiviteter många gånger eller på båda språken.

Ge det tid

Trygghet är något som måste få ta tid att växa fram. Därför är det bra att planera in verksamhet som gör det möjligt för barnen att lära känna varandra. Det är också viktigt att få tid att lära känna varandras miljöer inne och ute om ni inte delar utrymmen. Låt barnen träffas och utforska vad man kan göra i varandras rum. Vilka regler är det som gäller? Det finns tid, så följ barnens tempo. Det finns många språkutvecklande aktiviteter och lekar man kan göra tillsammans innan man fortsätter med de mera språkfokuserade aktiviteterna. Exempel på aktiviteter finns längre ner i stycket.

- ♥ Fokus på att lära känna varandra.
- ♥ Lär känna varandras miljöer.
- ♥ Ge tid för lek.

Personalens roll

Inom språkduschtandem är tanken att alla i personalen ska använda sig av sina respektive verksamhetsspråk. I stunder när barnen känner sig otrygga eller ledsna är det ändå bra att byta till ett språk som barnets kan, för att kunna ge barnet möjlighet att förmedla sina känslor till en vuxen som lyssnar och förstår. Oberoende av hur bra din finska eller svenska är så kan det lilla du kan betyda mycket för barnen. Det är också viktigt att tänka på **tonfall och kroppsspråk**, särskilt om barnet har ett helt annat modersmål än svenska eller finska.

Personalens roll är att **uppmuntra och stötta** barnen i verksamheten. Verksamheten kommer alltid i andra hand och barnen i första. Flexibilitet är lika viktigt under tandemträffarna som under resten av verksamheten. Var en förebild i det du gör och visa för barnen hur du vill att de ska göra. Ta tid med barnen så att de känner att du är där för dem. Om det är praktiskt möjligt är det önskvärt att ha med en extra vuxen för att stöda barnen i mötet den andra språkgruppen, det vill säga en vuxen som barnen känner som finns till om det behövs.

- ♥ Var en förebild för barnen.
- ♥ Ta tid tillsammans med barnen.
- ♥ Tänk på vad du förmedlar med ditt kroppsspråk.
- ♥ Det är ok att byta språk tillfälligt om det behövs för att ge barnet trygghet.

Stödmaterial

Det finns olika sorters material i daghemmen som fungerar bra att använda också under tandemträffarna för att stärka språket och konkretisera uppgifterna för barnen med ett annat språk:

Bildstöd kan användas i sånger och i andra aktiviteter som spel, lekar eller under rörelsestunder. Om barnen säger ordet på sitt modersmål kan du upprepa ordet igen på språket ni övar på. Hemsidor som *papunet.net* eller *bildstod.se* är användbara om ni vill göra eget material.

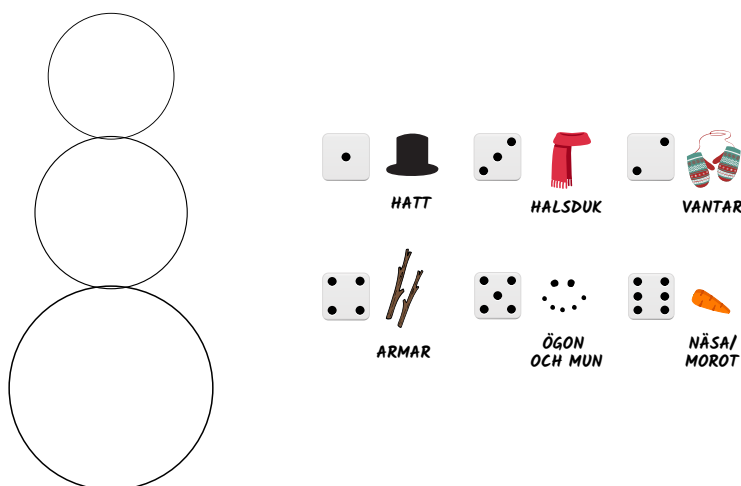
Bildstöd för huvudorden i sångerna *I ett hus i skogens slut* och *Blinka lilla stjärna*. Sångerna finns på både finska och svenska. Vi använde oss även av rörelser eller tecken som stöd i för att stärka språket i sångerna.

Tecken som stöd kan användas som förstärkning och för att förtydliga enskilda ord, speciellt om barnen är bekanta med stödtecken sedan tidigare. Majoriteten av tecknen är desamma i det finska och i det finlandssvenska teckenspråket. Även om barnen inte är bekanta med tecken som stöd från förut så kan det med fördel användas. Många av tecknen är mycket logiska. Även här är *papunet.net* ett bra verktyg eller appen *SignItForward*.

Leksaker såsom nallar, handdockor och små figurer som är bekanta för barnen kan fungera som ett hjälpmedel. Att till exempel berätta vad man heter till en nalle eller ett objekt som en boll kan vara lättare än att berätta till en grupp främmande barn på ett främmande språk. En nalle eller handdocka kan också vara lättare att ty sig till i början än till vuxna eller gruppen.

Böcker kan fungera som inspiration och stöda språkinläringen. Välj böcker som är anpassade till barnens ålder och språkförståelse. Tillsammans kan ni upprepa ord och titta på bilderna. En bild säger mer än tusen ord och genom att läsa med inlevelse och olika röstlägen kan sagan bli rolig för alla barn oberoende om de förstår allt du säger eller inte.

Tärningar kan vara användbara på många olika sätt till exempel i gymnastik, spel eller lekar och varför inte också under en sångstund. Tärningen är bekant för de flesta, barnen kan räkna med hjälp av den eller så kan varje siffra representera en rörelse eller lek.

Snögubbepysel/tärningsspel. Vi gjorde klart våra snögubbar genom att kasta tärning och rita in det vi fick tills snögubben var klar. Roligt tyckte barnen och fortsatte rita på snögubbarna efteråt.

Exempel på aktiviteter

7.1. Tandemsången

Vi har haft denna inledningssång varje vecka, samma melodi på båda språken:

- ♥ På svenska: *Tandemgänget nu träffas här igen, alla säger hej, hej, hej, välkommen hit, hej välkommen hit*
- ♥ Suomeksi: *Tiistaiaamuna tandemporukka, kaikille sanoo hei hei hei ja tervetuloa, hei tervetuloa!*

Andra förslag på gemensam start kan vara en ramsa, att klappa och barnen härmar, ett ljud eller en rörelse som ni gör tillsammans. Eller en lek som ni alltid startar med.

7.2. Namnlekar

I början av terminen har vi lekt namnlekar varje gång, både i storgrupp och sedan i de mindre grupperna som barnen skulle träffa varje vecka.

Namn + rörelse

Alla står i ring. Varje barn får hitta på en egen rörelse att göra till sitt namn. Barnet säger sitt namn och visar sin rörelse och sedan får alla andra upprepa namnet och rörelsen tillsammans. Exempel: Barnet säger *Jag heter Pelle* och gör ett X-hopp, kompisarna härmar rörelsen och säger *Hej Pelle*. Sedan är det nästa barns tur. Leken tar slut när alla barn har sagt sitt namn och gjort sin rörelse.

Nimi + laulu

Ollaan piirissä. Lauletaan yhdessä *Onko Pekka täällä?* Jokainen lapsi vastaa vuorollaan laulaen *On Pekka täällä*. Jos lapset eivät vielä uskalla laulaa yksin, tällöin toistetaan yhdessä.

Kasta boll till varandra

Alla står i en ring. Någon börjar att kasta bollen till någon annan och säger *Jag heter Pelle, vad heter du?* Den som tar emot bollen svarar *Jag heter Anna* och kastar bollen till nästa barn och frågar *Vad heter du?* Leken tar slut när alla har fått säga vad de heter.

Heja-leken

Alla står i en ring. Ett barn åt gången får springa ett varv runt ringen medan de andra klappar i händerna och upprepar hens namn, till exempel: *Pelle, Pelle, Pelle, Pelle...* ända tills Pelle kommit tillbaka till sin plats. Då är det nästa barns tur att springa ett varv runt ringen medan kompisarna hejar. Leken tar slut då alla barn fått springa, eller när barnen inte längre vill springa.

Presentera dig för nalle

Alla sitter i en ring. Vuxen börjar med att presentera nallen som kommer och hälsar på. Sen får alla barnen hälsa på nallen och säga *Jag heter Kalle vad heter du?* åt Nallen och sedan skicka vidare den till nästa kompis. När alla barn presenterat sig och Nallen kommit tillbaka till den vuxna så slutar leken.

7.3. Tutustumisen ja rutiinit

Tandemyhteistyön alussa on hyvä, jos tuttu aikuinen omasta ryhmästä voi tulla lasten mukana toiseen ryhmään. **Tutustumista ja turvallisuutta edesauttavat myös yhteiset rutiinit**, esimerkiksi aina alussa ja lopussa sama laululeikki. Rutiinit ovat erityisen tärkeitä pienille lapsille uudessa ryhmässä ja toiseen kieleen tutustuessa ja sitä oppiessa.

Netistä löytyy suuri valikoima *alkulauluja ja nimilauluja*. – En mångfald av *startsånger och namnsånger* går att hitta på nätet:

- ♥ Esimerkki alkulaulusta: *Tule ystäväksi näin*.
- ♥ Exempel på avslutningssång: *Nu är det slut för idag*.

Ensimmäisillä kerroilla on hyvä panostaa koko tandemryhmän **nimien oppimiseen**. Yhteistyö on helpompaa sekä aikuisille että lapsille kun kaikki tietävät toistensa nimet. Esimerkkejä nimien opetteluun:

- ♥ Nalle/pallo tms. kiertää ryhmässä ja kerrotaan oma nimi.
- ♥ Liikutaan musiikin mukaan vapaasti tanssien. Kun musiikki loppuu, mennään lattialle kyykkyyhin silmät kiinni. Yksi lapsista piilottaa peiton alle yhden lapsen ja muut arvaavat kuka peiton alla on.
- ♥ Kompislotto (arvotaan leikkiparit).

Rutiner såsom **samma avslutning varje gång** för att barnen ska veta vad som förväntas av dem och exempelvis när tandemträffen är slut. Det kan vara en utvärdering med barnen med hjälp av glada och ledsna ansikten, tumme upp - tumme ner eller en slutsång, ramsa eller lek. Här nedan är ett exempel på hur man kan avsluta tandemträffarna.

Tillsammans har vi samlats i en ring och hållit fram händerna i mitten, i en hög ovanpå varandra. Sen har vi räknat 1, 2, 3 och ropat vårt gruppnamn. Om barnen varit med svenskspråkiga läraren har vi sagt *1, 2, 3 Fjärilarna!*, samma grupp har med den finskspråkiga läraren sagt *1, 2, 3 Perhoset!*

7.4. Ryhmäyttäminen: Keksikää ryhmälle nimi

Omalle tandemryhmälle voi keksiä nimen yhdessä lasten kanssa. **Ryhmän nimi luo yhteenkuuluvuutta** ja lapsi tuntee kokevan kuuluvansa yhteiseen ryhmään uusien lasten ja aikuisten kanssa, kun on saanut osallistua ryhmän nimen valitsemiseen/keksimiseen. Aikuinen voi rajoittaa nimivaihtoehtoja etukäteen antamalla lapsille yläkäsitteen esimerkiksi eläimet, kulkuneuvot tai hedelmät. Etukäteen rajoittamalla saadaan enemmän yhdensuuntaisia nimiehdotuksia lapsilta. Yläkäsitteen valitsemiseen voivat lapset myös itse osallistua. Tässä opitaan sanojen luokittelua eläimet (koirat, hevoset, kissat, leppäkertut), kulkuneuvot (lentokone, auto, laiva, mopo...) hedelmät (omena, banaani, appelsiini...).

Rajoittaminen ei ole välttämätöntä, mutta auttaa etukäteisvalmisteluissa, jos halutaan esimerkiksi äänestää ryhmän nimestä. **Kuvat** ovat nimeä valittaessa hyvä apu. Äänestämistä voi toteuttaa monella eri tavalla. Yksi tapa on laittaa esille etukäteen valittuja kuvia, jotka nimetään yhdessä. Lapset saavat nimetä kuvia myös omalla äidinkielellään ja näin jokaiselle lapselle tuodaan mahdollisuus tuoda oma ääni kuuluvaksi omalla äidinkielellään ja kuulla sanat toisella kotimaisella kielellä. Omalla äidinkielellä itsensä kuuluvaksi saaminen on tutustumisen kannalta tärkeää varsinkin, jos on uusia sanoja eikä lapsella ole vielä suomen tai ruotsin kieli hallussa. Näin lapsi saa kokea onnistumisen tunteen; ”Minä osaan! Minä osallistun!”

Lasten äänestys ryhmän nimestä.

7.5. Elekieltä, kuvia ja lauluja

Aluksi voi olla haastavaa saada lapset osallistumaan toimintaan toisella kotimaisella kielellä. **Elekieli ja kuvat** toimivat ymmärtämisen tukena. Myös opettajan **iloinen ja innostava asenne** on erittäin tärkeää ryhmän ilmapiirin ja toiminnan onnistumisen kannalta.

Tutustumisvaiheessa käydään paljon läpi lasten nimiä laululeikkien ja muistipelien kautta. Tutustumislauluiksi on hyvä ottaa sellaisia lauluja, joihin on helppo leikkiä mukana, sanoja ei ole liikaa ja sävel on helppo oppia. Muitakin lauluja voi käyttää kielen maisteluun. Sanojen ymmärtämisen tukena voi käyttää kuvia tai valita tuttuja laululeikkejä. Laululeikeissä otetaan lapsille tuttuja lauluja, jotka löytyvät sekä suomeksi että ruotsiksi. Näitä on hyvä myöhemmässäkin vaiheessa käyttää lämmittelynä jokaisen tandemtapauksen aluksi.

Kuvat toimivat ymmärtämisen tukena.

Laululeikkejä suomeksi ja ruotsiksi - Rörelsesånger på finska och svenska:

- ♥ Hämähämähäkki – Imse vimse spindel
- ♥ Huugi-guugi – Honkey Tonkey
- ♥ Pää, olkapää, peppu – Huvud, axlar, knä och tå
- ♥ Tomten och haren (I ett hus vid skogens slut) – Kas metsämökin ikkuna
- ♥ Björnen sover – Karhu nukkuu
- ♥ Blinka lilla stjärna – Tuiki, tuiki tähtönen

Rörelsesånger är tacksamma att använda. Även de barn som inte kan sångerna eller inte vågar sjunga kan delta genom att göra rörelserna. Många sånger finns både på svenska och finska så melodierna är bekanta även om inte orden är det.

7.6. Bekanta lekar

Fundera tillsammans med dina kollegor vilka lekar som är bekanta för era barn. Om ni inte hittar några gemensamma lekar kan ni välja en och presentera den i era egna barngrupper innan ni sedan tar in den under tandemträffarna. På det sättet får barnen lära den på sitt eget språk och den är bekant när ni leker den tillsammans.

Tillsammans-kurragömma

Ett barn räknar till 10 eller 20 och alla andra gömmer sig inom ett tydligt avgränsat område. När barnet räknat klart får hen gå och börja leta efter sina kompisar. När hen hittar någon får de sedan följa med och leta tillsammans, tills alla barn går i grupp och försöker hitta sista kompis. Genom att instruera barnen att säga varandras namn då de hittas kan denna lek användas för att lära sig allas namn.

Juoru

Seistään piirissä tai rivissä. Aikuinen kuiskaa lapsen korvaan sanan. Lapsi kuiskaa sen seuraavalle ja hän taas seuraavalle. Tätä jatketaan, kunnes sana kuiskataan viimeisenä olevan korvaan. Lopuksi viimeinen sanoo sanan ääneen ja kuunnellaan millaiseksi, sana on muuttunut. Kun lapset ovat oppineet vähän enemmän toistensa kieliä, voidaan yksittäisen sanan sijasta käyttää fraaseja tai lyhyitä lauseita.

Memory

Tillverka egna kort eller ta ett spel ur hyllan. Memory är ett koncept som är lätt att ta till sig och som fungerar bra över språkgränserna.

Memory utifrån stödorden till sångerna *I ett hus i skogens slut* och *Blinka lilla stjärna*.

Bingo

Bingospel finns som färdiga spel att köpa men de är också lätta att tillverka själv.

Egentillverkat snögubbebingo. I bingo har vi använt tärningar för att försöka få de siffror vi behövde och knappar för att markera vilka man redan fått. Vi har använt Pixabay och word för att tillverka plattorna.

Fri lek

Det är viktigt att ge tid också för den fria leken. Då får barnen chans att pröva det de lärt sig och själva skapa kontakt med den andra språkgruppen. I den fria leken blir tröskeln lägre, för vi gör något som vi tycker om, tillsammans. Vuxna kan dock behövas som stöd för att se till att båda språkgrupperna kommer med i de fria lekarna.

Teemojen ja aihepiirien valinta

Toimintaa suunniteltaessa tulee ottaa huomioon varhaiskasvatussuunnitelmassa mainitut **laaja-alaisen osaamisen osa-alueet** (ks. luku 1). Kielisuihkutandemia ei tarvitse tai kannatakaan pitää erillisenä varhaiskasvatuksen arjesta, vaan sisällyttää tandemtoimintaan samoja sisältöjä, jolloin myös tandemtuokiot tukevat laaja-alaisen osaamisen alueita ja ryhmissä ajankohtaisia teemoja. Teemojen yhteiseen suunnitteluun on hyvä varata tarpeeksi aikaa (ks. luku 4). On myös hyvä tuntee lapsiryhmä, jonka kanssa alkaa tandemyhteistyöhön. Lapsiryhmään tutustuessa **havainnoimalla ja haastattelemalla** saa paljon ideoita lasten mielenkiinnon kohteista (ks. luku 3). Mielenkiinnon kohteet antavat hyvän rungon toiminnan suunnittelulle.

Jos ryhmään etukäteen tutustuminen ei ole kuitenkaan ollut mahdollista, on hyvä valita monipuolisia, lapsia yleensä kiinnostavia aiheita. Teeman kannattaa olla myös kielellisesti lasta lähellä, jolloin vierasta kieltä pystyy tuomaan arkiseen toimintaan mukaan. Esimerkiksi lelut, vaatteet, ruoka tai värit ovat läsnä lasten arjessa ja niitä voi harjoitella monipuolisesti erilaisissa tilanteissa molemmilla kielillä. Esimerkiksi pukemistilanteissa voi käydä läpi vaatekappaleiden nimityksiä tai kunkin lapsen vaatteiden värejä. Myös ruokailutilanteet ovat todella hyviä oppimistilanteita kielellisestikin. Jos mahdollista, lapset voisivat joskus myös ruokailla yhdessä tandemryhmissään. Ruokailutilanteissa voi nimetä ruokia kahdella eri kielellä smör-voi, ottaa mukaan värejä *mjolk är vitt-maito on valkoista* ja opetella tilanteeseen sopivia fraaseja *tack-kiitos*.

Teemat, johon henkilökunnalla on erityisesti kiinnostusta tai valmiita, sopivia materiaaleja ovat luonnollinen valinta. Jos varhaiskasvatuksen opettajan tai muun henkilökunnan vahvuutena on musiikki, on luonnollista sisällyttää paljon musiikkia sisällyttää paljon musiikkia myös tandemtuokioihin. Tällöin erilaisia teemoja voi

tuoda esille laululeikkien kautta. Suotavaa olisi, että laululeikit olisivat samat molemmilla kielillä, jolloin toisto ja tuttu sävel tukisivat lapsen oppimista ja madaltaisivat tutustumista toiseen kieleen. Jos taas henkilökunta on liikunnallista, voidaan erilaisten liikuntaleikkien kautta toteuttaa tandemia. Liikuntaleikeissäkin tulee muistaa myös kielellinen osuus. Esimerkiksi juoksuleikeissä voi ottaa värejä molemmilla kielillä tai käydä läpi erilaisia verbejä liikkumista kuvaamassa: *juosta, kävellä, kontata, hypähdellä, hiipiä, tömistellä, pyöriä, vilkuttaa...* Liikkuminen on lapsille luonnollista ja toiminnallisuus tukee oppimista. Tärkeimpänä lähtökohtana ovat kuitenkin laaja-alaisen oppimisen osa-alueet, jotka toimivat lähtökohtina kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa. Kun kielenoppiminen on lapsilla alussa, on vain hyvä, että toiminnassa on kertausta molemmilla vierailla kielillä ja mahdollisimman monipuolisesti.

Teemoiksi kannattaa siis valita **lapsia kiinnostavia ja heidän arkensa kannalta relevantteja aihepiirejä**, joihin liittyvän kielenkäytön osaamisesta lapsille voi olla hyötyä myös kohdatessa toisen kieliryhmän varhaiskasvatuksen ulkopuolella. Jotkut teemat taas voivat hyvästä suunnittelusta huolimatta olla liian haastavia lapsille kielellisesti ja toiminnallisesti. Tämä voi johtua siitä, että teema on liian kaukainen lapsen arjesta tai abstrakti. Tällöin on syytä keskittyä erityisen paljon lasten mielenkiinnon herättämiseen ja toisaalta etsiä teemasta lapsille sopivan taseisia osia ja toimintoja. Henkilökunnan joustavuus on erityisen tärkeää oppimisen ja turvallisuuden luomisen kannalta.

8.1. Tema enligt årstiden

Under vintern hade vi vintertema i gruppen, vi valde temat för att det var något alla kunde relatera till och uppgifterna var baserade på och inspirerade av **barnens vardag** just då. Vi valde att inom temat diskutera både uteverksamhet och utekläder och jobbade mycket med snögubbar på olika sätt. Här är tips på några saker man kan göra inom vintertemat:

- ♥ **Sjunga** snögubbesången (En och två och tre små gubbar), med bildstöd och/eller tecken som stöd. Melodi: 1, 2, 3 indianer.
- ♥ **Bygga** snögubbar tillsammans utomhus.
- ♥ **Åka pulka** tillsammans.
- ♥ **Pyssla** en snögubbe i grupp eller parvis.
- ♥ **Spela** och bygg din egen snögubbe-spelet.
- ♥ Snögubbe-memory.
- ♥ Snögubbe-bingo med tärning.

- ♥ **Ordgymnastik** med utekläder som tema.
- ♥ **Måla** utekläder på en färdig "pappersdocka" tillsammans med kompisen och benämna på eget språk vad plaggen och färgerna heter.
- ♥ Om möjlighet finns, varför inte **skida eller skrinna** tillsammans!
- ♥ Gå på **vinterpromenad** och pyssla efteråt något som ni sett längs vägen.
- ♥ Andra **vintersånger**: Vi ser det snöar, Titta ut en minut, Hej vädret (jag öppnar fönstret och tittar ut), Rati riti ralla.

8.2. Teemana värit

Värit teema on monipuolinen teema, jota pystyy yhdistämään erilaisiin pedagogisiin hetkiin. Sitä voi yhdistää käden taidoissa, luonnossa, kirjallisissa tehtävissä, musiikissa, liikunnassa, saduissa, runoissa jne. Alla on muutama esimerkki siitä, miten värejä voi työstää.

- ♥ Använd dig av bekanta **färgsånger och ramsor** som beskriver olika färger eller skriv egna lämpliga texter till färdiga enkla melodier som till exempel *Björnen sover, Lilla snigel* eller *Små grodorna*.
- ♥ **Värilauluja**, joko valmiita tai itse keksittyjä tuttujen sävelmien pohjalta. (Esimerkiksi *Värilaulu* Satu Sopanen & Tuttiorkesteri)
- ♥ **Väriarvoituksia** + värikortit laulussa mukana (Lapsi käänsi värikortin, jonka jälkeen sai nimetä värin sekä suomeksi että ruotsiksi. Laulettiin siitä väristä.)
- ♥ Retkellä: **Etsitään luonnosta värikorttien värejä**, nimetään värit. Samalla voidaan nimetä löydettyt asiat sekä ruotsiksi että suomeksi (keltainen kukka, vihreä lehti, ruskea käpy, harmaa kivi).

Metsäretkellä voi etsiä erilaisia värejä ja samalla nimetä mitä löytyi ja mitä oli helppo löytää ja mitä oli vaikea. Käsitteitä enemmän - vähemmän. Etsimisleikin voi tehdä yksin, parityönä tai pienryhmissä.

Väribingo

Lapset tekevät omat bingoalustat värittämällä ennakkoon annetuilla ja opetetuilla väreillä 3x3 ruudukon. Värittämisen jälkeen pyöritetään vuorotellen bingoalustan nuolta. Kun nuoli osoittaa tekstiä, aikuinen lukee ja kaikki lapset etsivät omalta väriteltyn alustalta kyseistä väriä. Jos väri löytyy, saa laittaa värin päälle napin. Kun nuoli osoittaa väriä, lapsi kertoo värin toisella kotimaisella kielellä (vaihtoehtoisesti omalla kielellään) ja kaikki saavat laittaa napin omalle pelialustalleen, jos siitä löytyy nuolen osoittama väri. Se lapsi, joka saa ensimmäisenä kolme nappia vieretysten vaaka tai pystysuoraan, saa huutaa *Bingo!* Pelin voi pelata loppuun niin, että koko pelialusta pitää saada täyteen nappoja. Nappien tilalla voi käyttää käpyjä, legoja tms.

Väribingo.

Värikorttijumppa

Värikortteja on aina kaksi samanväristä. Lapset asettuvat seisomaan värikorttien päälle. Yksi lapsista on ilman värikorttia kapteenina. Kapteeni kertoo omalla äidinkielellään yhden värin, jolloin ne lapset vaihtavat paikkaa, jonka väri kerrotaan. Värikortteja voi korvata erivärisillä hulavanteilla, jolloin leikin voi helposti viedä myös ulos.

Lapset keksivät liikkeen jokaiseen väriin. Kun väri näytetään lapset kertovat värin suomeksi/ruotsiksi ja näyttävät liikkeen. Välillä voidaan näyttää liike ja kerrotaan, mikä väri liittyy liikkeeseen.

Lasten ryhmätyönä askartelema perhonen.

Askartelu

Väriteema loppui yhteiseen kädentyöhön ulkona, jossa neljässä eri pöydässä valmistettiin pienryhmissä perhoselle kauniit värikkäät siivet. Lapset saivat puhua omaa äidinkieltään ja näin vapaassa keskustelussa kuului sekä suomen- että ruotsinkieltä.

8.3. Teemana eri ruokalajeja

Satu: Pikku Toukka Paksulainen/Den mycket hungriga larven

Kirjasta pidettiin ensin esitelmä, jonka jälkeen sitä luettiin sekä ruotsiksi että suomeksi. Esitelmässä harjoiteltiin värien lisäksi lukumääriä ja viikonpäiviä molemmilla kielillä. Sadun edetessä tuli myös muuta sanastoa (hedelmiä, perhonen, toukka, kaunis, kotilo jne).

Tehtiin yhdessä iso värikäs toukka ja etsittiin lehdistä erilaisia ruokia, jotka nimettiin ja pohdittiin mitä toukka syö minäkin viikonpäivänä.

Ruokatoukka.

Satun Pikku Toukka Paksulainen aihepiirin läpikäyntiä.

Eläinten ruokintaa ohjeiden mukaan

Nimetään ensin eläimet ja pohditaan miten eläimet liikkuvat. Tämän jälkeen keksitään yhdessä, mitä ruokia eriväriset palikat ovat, jota eläimet syövät. Erivärisiä palikoita tulee olla vähintään yhtä monta kuin lasta.

Nimeämisen ja pohdintojen jälkeen etsitään ennakkoon piilotettuja tietyn värisiä palikoita liikkuen annetun ohjeen mukaan, *Etsi pupulle loikkien vihreää ruohoa*, *Etsi kissalle hiippien sinisiä mustikoita* jne. Vauhtia saa lisää etsintöihin laittamalla munakellon tai tiimalasin ajastimeksi.

Eläimet ja niiden ruuat.

8.4. Liikunta kielen oppimisen tukena

Monipuolisuus on todella tärkeää kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa, myös tandemtoiminnassa. Mitä monipuolisempaa toiminta on, sitä paremmin jokaiselle lapselle löytyy mahdollisuus osallistua ja tutustua toiseen kotimaiseen kieleen.

Toiminnallisuus ja liikunnallisuus ovat todella hyviä keinoja tutustua uuteen kieleen. Liikuntaleikit saavat lapset innostumaan ja osallistumaan. Niissä on myös se hyvä puoli, että niitä voi toteuttaa vuodenajasta riippumatta, kulttuuriin katsomatta ja tilasta riippumatta niin ulkona kuin sisällä. Varsinkin ison ryhmän kanssa toiminnan voi tilojen puuttuessa siirtää ulos, esimerkiksi lähipuistoon tai metsään. On tärkeä kiinnittää huomiota siihen, että toiminnoissa tuetaan ja vaaditaan myös kielenkäyttöä ja että molemmat kielet tulevat yhtä paljon esille. Tämä edellyttää hyvää suunnittelua ja yhteistyötä henkilökunnan kesken.

Ennen liikuntaleikkejä on kyseistä teemaa hyvä käsitellä jo etukäteen, joko aikaisemmin tutustumalla aiheeseen omissa ryhmissä tai tandemtapaamisen alussa lämmittelytehtävissä. **Lämmittelytehtävänä** voi olla esimerkiksi **kim-leikki**, jossa

aluksi lapset valitsevat aihepiiriin sopivat materiaalit. Jos kyseessä on värit, voidaan käyttää esimerkiksi erivärisiä palikoita, legoja tai kyniä samalla nimeten niitä molemmilla kielillä. Kun värit on valittu, peitetään kaikki värit liinalla ja lapset peittävät kasvonsa laskien yhdessä henkilökunnan kanssa sekä suomeksi että ruotsiksi viiteen. Tässä opitaan samalla numeroita. Laskemisen aikana joku aikuisista ottaa yhden värin pois. Kun on laskettu viiteen, sanotaan sekä suomeksi että ruotsiksi: *Saa katsoa! Nu får ni titta!* ja lapset arvaavat mikä väri puuttuu, käyttäen joko opettelemaansa tandemkieltä tai omaa äidinkieltään. Näin lapset osallistuvat samalla opettamaan omaa kieltään ryhmän muille lapsille. Kim-leikkiä voi leikkiä myös eläimillä, vaatteilla, leluilla ja muilla aiheilla.

Teemaan tutustumisen ja lämmittelyleikkien jälkeen voidaan siirtyä liikunnallisiin toimintoihin, joissa samat teemat toistuvat. Alla on muutama liikunnallinen leikki, joihin voi liittää erilaisia teemoja.

Maa-Meri-Laiva

Tätä leikkiä voi leikkiä niin sisällä kuin ulkona. Valitaan lasten kanssa yhdessä kolme tai useampi väri/eläin/vaate/lelu ja sijoitetaan kuva, itse esine tai värillinen paperi/hulavanne tai muu vastaava eri paikkoihin. Valitaan nyt värit tähän leikkiin. Samalla, kun viedään tietyn väristä paperia tiettyyn paikkaan, kerrotaan mitä tehdään: *Sininen paperi on tuolilla, punainen paperi on pöydän alla, keltainen paperi on ovessa, vihreä paperi on lattialla...* Tämä antaa lapsille monipuolisen kielellisen mallin samalla kun konkreettiset esineet ja tekeminen tukevat ymmärtämistä. Kun kaikki värit on viety, valitaan leikille "kapteeni".

Kapteeni huutaa värin, johon lapsiryhmä siirtyy mahdollisimman nopeasti. Lasten kielitaidosta riippuen värit voidaan sanoa joko opeteltavalla tandemkielellä tai omalla kielellä. Ulkona tämä leikki antaa enemmän tilaa liikkumiselle. Leikki on todella mukaansa tempaavaa ja samalla opetellaan teemaan liittyviä sanoja lasten johdolla.

Tuolileikki

Tuolileikissä tuoleja on aluksi yhtä monta kuin lapsia. Tuolit on asetettu ympyrän muotoiseen piiriin. Tuoleille laitetaan teeman mukaiset kuvat, kuten värikortit, eläinten kuvia, lelukuvia tms. Lapset kiertävät tuolia musiikin soiodessa. Kun musiikki loppuu, istuvat lapset tuolille ja kertovat oman kuvan tuolista. Näin leikkiin saadaan mukaan kielellinen ulottuvuus. Tuoleista otetaan joka kerta pois yksi, jolloin istumapaikat vähenevät ja kaikille ei ole enää tuolia seuraavalla kierroksella. Se joka jää ilman istumapaikkaa, putoaa pelistä pois.

Esineiden etsintää

Erilaiset etsimisleikit toimivat sekä sisällä että ulkona. Etsimisleikkeissä voi etsiä erilaisia esineitä teemaan liittyen. Myös ajankohtaisia juhlapyhiä yms. Voi yhdistää etsintöihin, esimerkiksi Nalleviikko, pääsiäinen, jouluku... Nalleviikolla voi etsiä erivärisiä tai numeroituja hunajapurkin kansiä, pääsiäisenä erivärisiä kananmunia, jouluku kadoonnetta leluja tai eläimiä. Etsimisleikissä on hyvä aina muistaa nimetä sekä suomeksi että ruotsiksi etsittävät esineet (värit, numerot, eläimet, lelut). Etsimisleikkejä voi laajentaa sanaston kehittymisen myötä ja välillä on hyvä tuoda uusia haasteita, jotta lapsilla pysyy mielenkiinto kuulla ja oppia toista kieltä.

Eriväristen kananmunien etsintää pääsiäisenä. Harjoitellaan värejä, lukumääriä ja paikan ilmaisuja "Yksi vihreä kananmuna oli liukumäen alla".

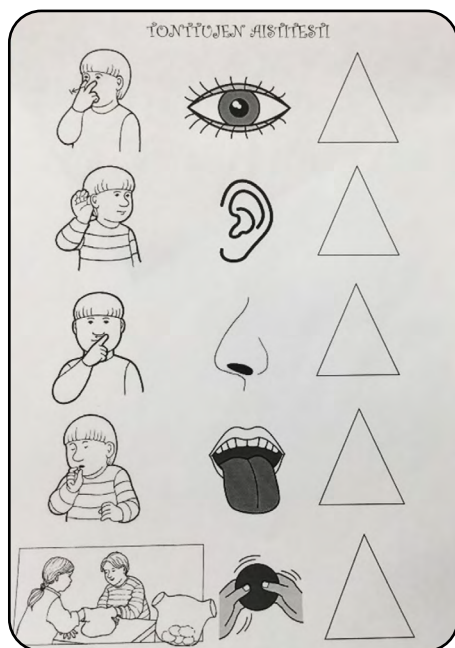
Väri viesti

Jaetaan ryhmä joukkueisiin, joissa on mukana molempien kieliryhmien edustajia. Joukkueita on yhtä monta kuin värejä esim. punaiset, keltaiset, vihreät ja siniset. Jokainen joukkue seisoo oman värisen hulavanteen takana ja yksi lapsi kerrallaan joukkueesta etsii esim. nurmikentältä oman joukkueen väristä puupalikkaa. Kun lapsi löytää yhden oman värisen palikan, tuo hän palikan hulavanteen sisälle ja kertoo samalla palikan värin. Seuraava lapsi saa lähteä etsimään joukkueelle palikkaa. Kun joukkue on löytänyt kaikki 10 palikkaa (lapset laskevat itse ryhmässä sekä suomeksi että ruotsiksi), rakentavat he palikoista lopuksi yhteistyöllä tornin. Kun torni on valmis, joukkue huutaa oman värisen joukkueen nimen ja valmis esim. *Punainen on valmis!* tai *Röd är färdig!* Tämä leikki on myös mukaansa tempaava ja lapset oppivat yhteistyötä yli kielirajojen, kahdella eri kielellä värejä ja lukumääriä sekä hieno- että karkeamotoriikkaa.

8.5. Teemana aistit

Eri aistien kautta saadaan mukaan monipuolista tekemistä ja kielenkäyttöä. Yksi tapa työskennellä aistien kanssa on alla esitelty aistitesti. Jokainen lapsi saa kuvilla varustetun aistilomakkeen, joka käydään piirissä yhdessä läpi pohtien ja keskustellen lasten kanssa: Mitä ovat ihmisen aistit? Lapset kertovat helposti

Tonttujen aistitesti.

kuvien perusteella, että silmät, korvat, nenä, kieli, sormet/kädet. Tämän jälkeen mennään ylhäältä ensimmäinen rivi katsoen tarkkaan ja pohtien yhdessä lasten kanssa miksi meillä on silmät ja montako? Silmiä on kaksi, niillä nähdään ja katsotaan. Seuraavalla rivillä korva, miksi meillä on korvat ja montako? Kaksi ja kuunnellaan. Näin mennään yhdessä läpi kaikki kuvat. Lomakkeen läpikäymisellä piirissä opetellaan sanastoa, yhdessä toimimista, vuoron odottamista, aisteja, lukumääriä ja kehon osia. Kun lomake on käyty läpi, siirrytään testaamaan eri aisteja.

Näköaistin voi testata parityöskentelynä tandempareittain näkötestiä mukaillen laittaen etukäteen läpikäytyjä tai entuudestaan tuttuja lelukuvia (dinosaurius, palapeli, auto, nukke, barbi, pallo jne.) pienenä seinälle. Lapset osoittavat vuorotellen toisilleen kuvia toisen katsoessa niitä toinen silmä peitettynä ja kertoessa mitä kuvaa pari näyttää. Kun näkötesti on tehty, saa pari mennä värittämään silmän vieressä olevan kolmion.

Toinen tapa testata näkötesti on jakaa lapsille kuvakortit ja näyttää niitä vastaavia leluja nopeasti verhon takaa lapsille. Se lapsi, jolla on lelun osoittama kuvakortti kädessä, saa nimetä lelun ja mennä värittämään silmän vieressä olevan kolmion. Tämän pystyy toteuttamaan isommassakin ryhmässä ja tehtävä vaatii lapsilta keskittymistä ja tarkkuutta.

Kolmas tapa näköaistia on testata varjokuvilla. Tähän tarvitaan pimeä huone, valonlähde, valkoinen esirippu (esim. lakana) ja leluja. Aikuinen tai yksi lapsi kerrallaan muodostaa esiripun taakse varjon valitsemastaan lelusta. Se lapsi, jolla on kuvakortissa kyseinen lelu, saa sanoa lelun nimen *Minulla on nukke!*

Kuuloaistia voi leluilla testata siten, että aluksi lapset näkevät ja kuuntelevat, miltä kuulostaa tietyn lelun tiputtaminen lattialle. Kun lelut on käyty läpi, pudotellaan lelut verhon takana uudestaan ja lapset näyttävät taas kuvakortistaan, mikä lelu tippui. Kun kaikki ovat suorittaneet kuuloaistin käydään värittämässä korvan vieressä oleva kolmio.

Hajuaistitestissä voi käyttää ruoka-aineita. Voimakkaita hajuja tulee mm. appelsiinista, kardemummasta, kahvista, piparista jne. Näiden valinnassa on tarvittaessa otettava huomioon lasten mahdolliset allergiat. Lapset haistelevat pienistä purkeista hajuja ja pohtivat mitä haju muistuttaa. Tässä tulee paljon uusia sanoja ja väärää vastausta ei ole. Hajuaistitehtävän jälkeen väritetään nenän vieressä oleva kolmio.

Myös **makuaistitehtävässä** tulee huomioida lasten allergiat. Lapset saavat maistella hajuaistitehtävässä olleita makuja silmät kiinni. Lapsi saa kuvailla makuja omin sanoin esim. *Väkevää, hyvää, en tykkää...* Tässä tulee uutta sanastoa. Jos lapsen on vaikea ilmaista miltä aine maistuu, voi käyttää hymy- ja surunaamakuvia apuna. Lapsi näyttää hymiökuvia apuna käyttäen tykkään tai en tykkää.

Haju- ja makuaistitehtävän tarvikkeita.

Aistitehtävän diplomi.

Viimeisenä aistitehtävässä on **tuntoaisti**. Lapset saavat tunnustelupusseja, joissa on erilaisia esineitä. Tunnustellen käsillä tunnustelupusseja lapset kertovat mitä pussissa on, esimerkiksi *Leluista auto, nukke, dinosaur...*

Kun viimeinen aistitehtävä on suoritettu ja kaikki kolmiot väritetty, saa lapsi *aistidiplomin*, joka ei kuitenkaan ole välttämätön osa tehtävää.

8.6. Teemana lelut

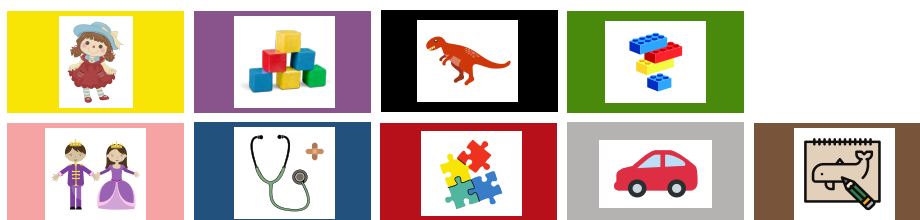
Lelut ovat lähellä lasten maailmaa ja näin ollen lelujen kautta saa helposti herätettyä kiinnostuksen toiseen kieleen. Leluteema ajoittui meillä joulun alle, jolloin myös joulun odotus kytkeytyi hyvin leluihin. Leluteemaa voi toki käyttää muunakin ajankohtana kuin jouluna. Leluihin voi tutustua kuvien kautta, konkreettisilla leluilla ja erilaisin tehtävin, kuten yllä kuvattu aistitehtävä. Lopuksi lapset saivat käden töissä askarrella omat joululahjapussit lelulehdistä. Leluja nimettiin yhdessä sekä suomeksi että ruotsiksi. Lapset leikkasivat lelulehdistä heitä kiinnostavia leluja ja nimesivät niitä sekä kertoivat niistä. Sanaston lisäksi tässä harjoiteltiin hienomotorisia taitoja.

Valmiit joululahjapussit.

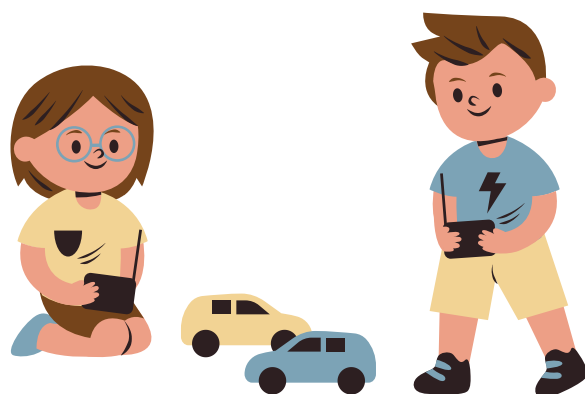
Kuvat ovat tärkeä opetusväline, joka selkeyttää toimintaa lapselle varsinkin, jos yhteinen kieli puuttuu. Leluteemassa aiheeseen liittyviä kuvakortteja voi käyttää monipuolisesti erilaisissa tilanteissa.

Yksi vaihtoehto on **muistia treenaava peli**, jossa kuvakortit voivat olla kuva alaspäin, jolloin lapsi opettelee kertomaan kokonaisilla lauseilla esimerkiksi *Punaisessa kortissa on palapeli*, jonka jälkeen lapsi kääntää punaisen kortin kuvapuoli ylöspäin. Jos muistaa oikein kuvan niin saa kortin itselleen. Jos muistaa kuvan väärin, niin käännetään kortti takaisin kuva alaspäin ja vuoro siirtyy toiselle pelaajalle. Samaa korttia ei saa kääntää heti seuraava pelaaja.

Muistia treenaavan pelin kortit.

Lelupiiloleikissä lelut on piilotettu etukäteen huoneeseen. Kuvakorttia kääntämällä etsitään tandempareittain kuvan esittämä lelu huoneesta, nimetään se ja kerrotaan mistä lelu löytyi, esimerkiksi *Dinosaurius löytyi tuolin alta*. Lopuksi tandemparit voivat kuvakorttien avulla valita haluamansa leikin. Ennen leikin aloittamista parit kertovat mitä aikovat tehdä, esimerkiksi *Me leikimme autoilla*. *Vi leker med bilarna*. Opetelluilla leluilla voi myös leikkiä tuttua kim-leikkiä, jota voi soveltaa moniin eri teemoihin ja sanastoihin.

Kieleen keskittyviä aktiviteetteja

On tärkeää, että toiminnassa käytettävä materiaali on lasten tasoista mutta tarpeeksi haastavaa, jotta lasten mielenkiinto säilyy. **Toistot** sekä muistia harjoittavat tekemiset auttavat kielen oppimisessa. Myös toiminnallisuutta ja liikkumista tukevat materiaalit tukevat kielenkehitystä. Laulut, lorut ja rytmittelyt auttavat kielen oppimisessa ja sanojen rytmittämisessä.

Tandemyhteistyön aluksi voidaan keskittyä **kuuntelemaan** toistensa kieliä ja pikkuhiljaa erottamaan puheesta sanoja ja **ymmärtämään** niitä. Kieliä voi myös **vertailla** yhdessä – mitkä sanat ovat samankaltaisia, mitkä ihan erilaisia? Pikkuhiljaa harjoitellaan myös sanojen **käyttöä** ja tandemkielen **tuottamista**. Ensin painotus voi olla yksittäisissä **sanoissa** tai lyhyissä **fraaseissa**, mutta tandemyhteistyön edetessä siirrytään yhä enemmän käyttämään myös kokonaisia **lauseita** ja eri sanaluokkien sanoja, kun esineiden ja asioiden (substantiivit) nimitysten lisäksi aletaan pohtia minkälaisia ne ovat (adjektiivit), mitä ne voivat/niillä voi tehdä (verbit) ja missä ne ovat (paikanmääreet, prepositiot, paikallissijat).

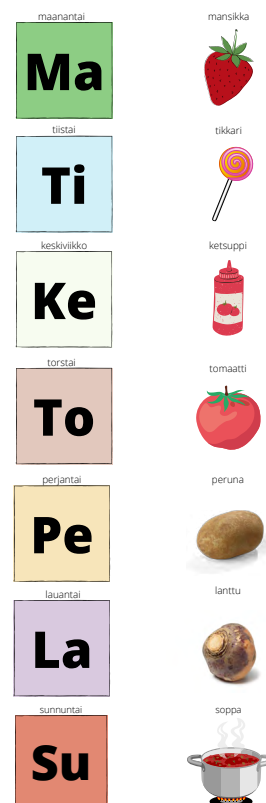
9.1. Toistuvat rutiinit, fraasit ja laulut ovat hyviä keinoja kielen harjoittamiseen

- ♥ Toiminnan aluksi on hyvä olla aina sama laulu tai loru, sillä se tulee tutuksi ja luo turvallisuutta. Alkulaulun keinon harjoitellaan sekä sanastoa että puheen tuottamista.
- ♥ Hyvää huomenta kaikki, lapset, aikuiset ja ystävät (tukiviittomien kanssa), harjoitellaan tervehtimistä.
- ♥ Minä olen _____, kuka sinä olet?, nimiharjoittelua.
- ♥ Tavutaputukset nimistä ja uusista sanoista, ääntäminen ja sanaston opettelu.

- ♥ Lasten lukumäärää yms. laskemalla harjoitellaan numeroita.
- ♥ Kielinuppu-sivustolta löytyy selkeitä ja helppoja arkeen liittyviä lauluja, joissa käytetään laulun lisäksi puheen tukena sekä kuvia että viittomia, ja harjoitellaan sanastoa. Esimerkiksi oikealla oleva *Viikonpäiväsoppa*. Lapset pystyvät seuraamaan kuvista mikä viikonpäivä on, kun aikuinen näyttää laulun soidessa kyseistä kuvaa. Myös lapset voivat näyttää itse kuvia tai laittaa järjestykseen.

9.2. Pelit

Muistipelit ovat hyvä keino sanaston harjoittamiseen kuvan sanoja toistamalla. Pelin tarkoituksena on muistin harjoittaminen, uusiin sanoihin tutustuminen. Peliä voi pelata 2-4 pelaajaa. Kullakin pelaajalla on oman värisensä pelialusta. Pelaajat nostavat vuorotellen kahta pupua ja yrittävät etsiä parin. Joka kuvan kohdalla toistetaan pupun väri sekä sen takana oleva esine/sana. Aluksi lapset voivat sanoa nämä omalla kielellään ja sitten tandemparin avulla myös opettelemallaan kielellä. Kun pari löytyy, sen väriäinen pupu otetaan alustalle. Se jolla alusta on täynnä, voittaa pelin.

Viikonpäiväsoppa tukikuvien.

Pupupelikansio, ellinkauppa.fi.

Numero-lukumääräkortit pingviinikuvin.

Numero-lukumäärä-vastaavuuskortit käyvät sekä sanojen että numeroiden harjoitteluun: Kortit ovat pöydällä väärinpäin ja lapsi kääntää yhden kortin ja laskee ääneen, montako pingviiniä kuvassa on. Jatkuu kunnes kortit loppuvat. Tähän voi yhdistää myös numerokortit.

Väripelit, esimerkiksi Quips värisanaston sekä lukumäärien harjoitteluun: heitetään noppia ja sanotaan ääneen minkä värisiä ja montako palaa saa ottaa ja laittaa peliin. Peliä jatketaan, kunnes tyhjät valkoiset kohdat täyttyvät.

Quips-väripeli.

Dobble-pelin avulla sanaston harjoittelu: Kaksi lasta pelaa ja kumpikin kääntää yhden kortin yhtä aikaa pöydälle. Heti kun huomaa saa sanoa mikä kuva on sama molemmissa korteissa. Korteja voi käyttää myös sanojen nimeämiseen laskemiseen. Peliä voi pelata myös useamman lapsen pienryhmissä.

Dobble-peli.

Kim-leikin avulla olemme harjoitelleet sanastoa ja muistia. Kim-leikissä esineitä peitetään liinan alle. Aluksi esineitä on hyvä olla vain muutama, jotta lapset oppivat sanat. Aikuinen ottaa yhden esineen pois ja lasten tulee arvata, mikä esine otettiin pois. Tässä voi myös käyttää kuvia tukena, jolloin lapset voivat osoittaa kuvaa, jos eivät vielä muista sanaa. Kun lapset keksivät, mikä esine on kyseessä, sanaa toistetaan, jotta se jäisi paremmin mieleen. Leikkiä voi kehittää myös siten, että lapset ottavat haluamansa esineen pois.

Ordgymnastik. Öva på nya ord med hjälp av rörelser. Det går att använda memory-bilder, rekvisita plockat av det ni har i skåpen eller egenprintade bilder på ord eller föremål ni vill att barnen ska öva på. Barnen får sedan para ihop en rörelse med varje bild/föremål. Till exempel om ni har en boll/bild på en boll, och barnen har valt X-hopp som rörelse så ska barnen hoppa X-hopp när ledaren visar upp bollen/bilden på bollen och säga boll, boll, boll, boll tills ni tar upp en ny bild/sak och gör en annan rörelse och upprepar det ordet.

9.3. Materiaaleja

- ♥ Materiaalien keräämisessä/laatimisessa olemme hyödyntäneet muun muassa sivustoja *Viitottu rakkaus*, *Konkreettista varhaiskasvatusta*, *Papunet*, *Pinterest*.
- ♥ Kertominen erilaisista kuvista kehittää sanaston hallintaa ja puheen tuottamista sekä ymmärtämistä.
- ♥ Kuvat tukevat kuullun ymmärtämistä.
- ♥ Kuvan/sanan yhdistämisessä liikkeeseen harjoitellaan sanastoa.
- ♥ En tärning kan fungera som ett hjälpmedel. Med hjälp av en tärning går det att träna på siffror eller ord. Tärningen kan användas i olika spel (Bingo, bygg din egen snögubbe ([kap. 7](#)), osv.) men också i gymnastiklekar (1 = hoppa på ett ben, 2 = X-hopp, osv.), eller för att öva på ord (en bild per siffra, berätta för kompisen vad som är på bilden).

Utmaningar och lösningar

– tankar inför fortsatt arbete

Tid

Som alltid när man tar sig an nya projekt och arbetsmetoder så behöver man både tid och en god planering. Man bör komma ihåg att tandemverksamheten inte tar bort något från den övriga verksamheten, utan är ett komplement. Med tiden blir det en del av rutinerna och arbetssätten. Genom att se tandemträffarna som en del av den vanliga verksamheten så sparar man redan mycket tid. Gör samarbetet så naturligt och roligt som möjligt! På tandemträffarna kan man gärna använda sig av material man har sedan tidigare och även dela med sig till sina kolleger. Ofta kan samma material användas på olika sätt och på olika språk. Gör det enkelt från början, sedan kan man vidareutveckla och göra det mera utmanande om eller då det så behövs. Det är värdefullt att ha **gemensamma planerings- och utvärderingsmöten** med de övriga pedagogerna. Redan ett par möten per termin räcker för att till exempel fundera på gemensamma mål och teman samt dela med sig av sina idéer, material och erfarenheter.

Vi själva

Ofta ställer vi själva höga krav på oss och på vår egen verksamhet. Låt tröskeln vara låg, våga prova och även misslyckas! Kanske tänker man att de egna språkkunskaperna inte är tillräckliga, men språkkunskaperna är egentligen inget hinder för att kunna hålla en tandemträff eftersom man främst ska använda sitt eget arbetsspråk. Man kan också använda sig av bland annat kroppsspråk, bilder, handdockor, musik och tecken som stöd för att förstärka kommunikationen och språkförståelsen. Ibland kan det uppstå situationer där den vuxna faktiskt använder sig av det andra språket men inte heller då behöver språket vara korrekt eller perfekt. Det kanske bara är bra att föregå som modell och visa att man vågar prova på det andra språket trots att man inte pratar det flytande. På tandemträffarna behöver varken vuxna eller barn prestera något utan det handlar mera om att ha **inspirerande och roliga aktiviteter tillsammans**. Det viktiga är att man hittar ett sätt som fungerar för just den egna gruppen, alla grupper är ju olika. Det finns inga rätta svar, bara många möjligheter.

Att lära av varandra

Barnen inom småbarnspedagogiken är ännu ganska små och deras vilja, iver och förmåga att fungera som varandras språkmodeller varierar. En del barn tycker om det medan andra helst vill slippa. Just därför är det viktigt att man jobbar utifrån **barnens nivå och intresse**, vad tycker de att är roligt? Stöd barnen i deras roll genom att vara en förebild och tona ner allvaret, barnen kommer att se till dig och hur du agerar och sedan ta efter. Uppmuntra dem att prata mera med varandra, fast de pratar på sitt eget språk eller just därför. Låt även barnen jobba med till exempel pekkartor (med ord som *ja*, *nej*, *min tur*, *jag vet inte*, osv.) eller annat bildstöd. Detta öppnar upp möjligheten att småningom våga kommunicera med varandra verbalt.

Inom småbarnpedagogiken jobbar man gärna i smågrupper men i början av tandemverksamheten kan det vara skönt för barnen att få vara anonym betraktare i en lite **större grupp** (ca 10 barn). När man har kommit igång med träffarna, tryggheten finns och pedagogerna har lärt känna barnen kan man börja jobba sig mot **mindre grupper** om 4–5 barn och småningom till aktiviteter i **tandempär**. Genom att gå den vägen hinner du som vuxen lära känna barnen lite för att veta vilka barn som kunde jobba tillsammans innan du parar ihop dem. Det är även en trygghet för barnen att få "närma sig varandra" i lugn och ro.

I den fria leken uppkommer mera spontana samspel mellan barnen än i den ledda verksamheten. Därför är det viktigt att man ger tid och utrymme för den fria leken eftersom barnen har lättare att kommunicera i den.

Tvåspråkiga och flerspråkiga barn

Att ha flerspråkiga barn i sin tandemgrupp är en rikedom för gruppen. De **svenska-finska tvåspråkiga barnen** kan fungera som en resurs för sina enspråkiga kompisar och hjälpa de andra barnen när det behövs. Ta vara på de tvåspråkiga barnens kunskaper, men sätt inte för stor press på dem, de ska få delta på samma villkor som de andra barnen. Det kan ibland kännas svårt att få verksamheten och innehållet tillräckligt intressant och motiverande för dem eftersom de redan kan båda språken. Det finns dock mycket sådant som är aktuellt inom småbarnspedagogiken men som inte är lika naturligt att diskuteras hemma, så då får även de tvåspråkiga barnen en möjlighet att utvidga sina språkfärdigheter. Många av de **flerspråkiga** barnen med andra språk än svenska och finska är vana att vara i en miljö där de inte förstår allt som sägs och de kan därför ofta känna sig mer vana vid att delta i verksamhet på ett annat språk. För de barn som ännu inte kan det egna daghemmets verksamhetsspråk så bra, kan det dock vara en utmaning att lära sig flera språk samtidigt. Genom att jobba mycket med bildstöd, tecken som stöd och andra hjälpmedel blir det lättare för barnen att följa med. Alla barn kan alltså delta i tandemverksamheten, oberoende av sin språkliga bakgrund.

Tankar inför fortsatt samarbete

- ♥ **Satsa på introduktionen** till tandemverksamheten. Bygg upp en **positiv förväntan** genom att till exempel skicka brev eller videohälsningar till varandra innan barnen träffar sina nya tandemkompisar.
- ♥ Den första tiden kan man träffas oftare för att **bli bekanta med varandra**, en gång i veckan är rätt sällan i barnens värld.
- ♥ Det kunde fungera bra med tanke på **tryggheten** att det finns både finska och svenska vuxna i samma grupp på samma gång.
- ♥ I samarbetsövningar och pararbete är det bra om barnen kan ha **samma par varje gång**.
- ♥ Tandemverksamheten följer den vanliga verksamheten. Då blir den inte som en lösryckt del utan som en **del av vardagen**.
- ♥ Planera en **rolig, varierad och lekfull** verksamhet för barnen och tillsammans med barnen.
- ♥ Att lära känna sina kollegor också viktigt, vi är **förebilder och ambassadörer** för det positiva språkutbytet. Om vi försöker och vågar göra fel framför varandra så vågar barnen också. Bjud på dig själv!
- ♥ Den **positiva upplevelsen** av det andra språket är det viktigaste! Här sätts grunden för lärande, nyfikenhet och språkglädje.
- ♥ Var i kontakt och bygg upp **nätverk** med andra som jobbar med språkdusch-verksamhet, vi kan lära av varandra och tipsa varandra!

Lycka till med ert tandemsamarbete!

Bild- och materiallista / Kuva- ja materiaaliluettelo

Eetu-nukke, s. 18. Kuva: Stefan Westergård. Materiaali: Reetta Wirtanen, Pixabay.

Fotografier, s. 24, 25, 43-45, 48, 50, 51: tagna av författarna.

Bildstöd, s. 33. Illustrationer: Papunets bildbank, www.papunet.net, Annakaisa Ojanen, Elina Vanninen och Sergio Palao / ARASAAC.

Snögubbepyssell/tärningsspel, s. 34. Illustrationer: canva.com, bearbetade av Sandra Bäck.

Lasten äänestys ryhmän nimestä, s. 38. Kuva: kirjoittajat. Eläinkuvat: Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen, muokkaus kirjoittajat.

Kuvat toimivat tukena, s. 38. Kuvitukset: canva.com, muokkaus Sandra Bäck.

Memory, s. 40. Illustrationer: Papunets bildbank, www.papunet.net, Elina Vanninen, Sergio Palao / ARASAAC och Annakaisa Ojanen.

Snögubbebingo, s. 40. Tillverkade bingo-plattor av författarna. Illustrationer från pixabay.com.

Eläimet ja niiden ruoat, s. 46. Kuva: kirjoittajat. Piirroksset: Papunetin kuvapankki, www.papunet.net, Elina Vanninen.

Tonttujen aistitesti, s. 49. Kuva: kirjoittajat. Piirroksset: Papunetin kuvapankki, www.papunet.fi, Elina Vanninen, muokkaus Sari Kivimäki, Sergio Palao / ARASAAC, Aleksei Zamiatin ja Annakaisa Ojanen.

Aistitehtävän diplomi, s. 50. Teksti: kirjoittajat. Kuvitus: canva.com, muokkaus Sandra Bäck.

Muistia treenaavan pelin kortit, s. 51. Kuvitukset: canva.com, muokkaus Sandra Bäck.

Viikonpäiväsoppa tukikuvien, s. 54. Kuvitukset: canva.com, muokkaus Sandra Bäck.

Pupupelikansio, s. 54. Kuva: Stefan Westergård. Materiaali: ELLI Early Learning Oy, ellinkauppa.fi, käyttövinkkejä myös blogissa <https://ellinkauppa.fi/pupupelikansion-kayttotavat/>

Numero-lukumääräkortit pingviinikuvien, s. 55. Kuvat: canva.com.

Quips-väripeli, s. 55. Kuva: Stefan Westergård. Pelin julkaisija: Ravensburger.

Dobble-peli, s. 55. Kuva: Stefan Westergård. Pelin julkaisijat: lautapelit.fi, Asmodee.

Alla övriga illustrationer: canva.com, bearbetade av Sandra Bäck.